

POLISI PEROLEHAN MALAYSIA

**MASALAH-MASALAH
& SYOR-SYOR**

THE CENTER TO COMBAT
CORRUPTION AND CRONYISM

POLISI PEROLEHAN MALAYSIA

Masalah-Masalah dan Syor-Syor

Kandungan

Kandungan	2
1. Pendahuluan	3
2. Tinjauan Regim Perolehan Malaysia	6
3. Kerugian dan Kes-Kes Berkenaan Sistem Perolehan yang Pincang	11
4. Kelemahan-Kelemahan Utama dalam Regim Perolehan	21
4.1. KELEMAHAN DALAM SISTEM KAWALAN DALAMAN	21
4.2 KELEMAHAN-KELEMAHAN DALAM MEKANISME PENGAWASAN LUARAN	44
5. Rumusan dan Syor-Syor untuk Penambahbaikan	49
MEKANISME KAWALAN DALAM	50
SISTEM PENGAWASAN LUARAN	54

Polisi Perolehan Malaysia: Masalah-masalah dan Syor-syor

Penulis
Yap Swee Seng
Muka Hadapan
Ho Yi Jian

Edisi Bahasa Melayu, Oktober 2018.

Terbitan
C4 Consultancies Sdn Bhd
A-3-7, 8 Avenue, Jalan Sungai Jernih 8/1,
Seksyen 8, 46050 Petaling Jaya, Malaysia.
www.c4center.org
Email: info@c4center.org
Tel: +603 793 22507

1. Pendahuluan

“Perolehan awam adalah salah satu aktiviti yang diamalkan oleh kerajaan yang paling terdedah kepada rasuah dan ia merupakan satu masalah yang rumit yang meliputi pelbagai aktiviti-aktiviti haram.”

—Bekas Ketua Audit Negara Tan Sri Ambrin Buang

Perolehan awam terus menjadi satu alat yang digunakan di banyak negara di dunia untuk merangsang perkembangan ekonomi dan pada masa yang sama menangani keperluan sosio-ekonomi. Di Malaysia, kerajaan berbelanja lebih daripada RM150 bilion dalam perolehan barang, kerja raya dan perkhidmatan setiap tahun. Ini bersamaan hampir satu per lima GDP nominal Malaysia.¹ Memandangkan jumlah wang pembayar cukai ini amat besar, adalah amat penting untuk memastikan wang ini dibelanjakan oleh kerajaan demi kepentingan awam.

Oleh yang demikian, amatlah penting untuk kerajaan Malaysia melaksanakan polisi-polisi perolehan yang baik di semua peringkat bagi memastikan wang dibelanjakan dengan baik dalam semua transaksi perolehan di mana ia dijalankan dengan ketelusan dan kebertanggungjawaban. Hanya dengan langkah-langkah ini, perolehan awam dapat dijadikan alat yang efektif dalam menggalakkan pertumbuhan ekonomi negara.

Malangnya, seperti banyak negara-negara membangun yang lain, Malaysia terus berhadapan dengan masalah-masalah pembaziran, harga berlebihan, kos berlebihan, kelewatan, kualiti rendah dalam penyempurnaan akhir barang, perkhidmatan dan kerja raya dalam perolehan awam. Sementara masalah-masalah ini disebabkan oleh ketidakcekapan pentadbiran, ketiadaan pengalaman dan kesilapan manusia dalam proses perolehan, dalam banyak kes, ia juga berpunca daripada manipulasi dengan sengaja dan penipuan di samping amalan-amalan sedia ada seperti nepotisme, kronisme dan rasuah yang terpresa ditanggung oleh pembayar cukai.

Awal tahun ini, bekas Ketua Audit Negara, Tan Sri Ambrin Buang, tidak teragak-agak dalam mengkritik bahawa “Perolehan awam adalah salah satu aktiviti yang diamalkan oleh kerajaan yang paling terdedah kepada rasuah dan ia merupakan satu masalah yang rumit yang meliputi pelbagai aktiviti-aktiviti haram.” Beliau

¹ Professor David Seth Jones, ‘Key Failings in the Malaysian procurement system and how they can be addressed by greater transparency’, oleh Institute for Democracy and Economic Affairs.

mendedahkan daripada penipuan bidaan semasa fasa pemberian pra-kontrak sehingga pengeluaran invois selepas fasa pemberian kontrak, penipuan dalam perolehan boleh dilakukan oleh mereka yang berada di dalam dan di luar sesebuah organsasi. Kebanyakan kes-kes ini berkaitan dengan perolehan kerajaan di pelbagai peringkat kerajaan, persekutuan, negeri dan tempatan dan juga badan-badan berkanun, walaupun ada pelbagai langkah untuk mengelakkannya.²

Malaysia berada di kedudukan ke 44 di antara 176 negara, memperoleh hanya 49 mata daripada 100 mata dalam Indeks Persepsi Rasuah (CPI) Transparency International pada tahun 2016.

Malaysia telah menjadi ahli kepada Konvensyen Menentang Rasuah Pertubuhan Bangsa-Bangsa Bersatu (UNCAC) sejak tahun 2008. Di bawah Perkara 9 UNCAC, Negara Ahli bertanggungjawab untuk mengambil langkah-langkah untuk menubuhkan sistem-sistem perolehan yang sewajarnya dan efektif, berdasarkan ketelusan, persaingan dan kriteria objektif dalam membuat keputusan dalam membanteras rasuah. Sistem-sistem tersebut, yang mengambil kira nilai-nilai ambangan dalam aplikasinya, perlu menangani:

- (a) Penyebaran maklumat awam berkenaan prosedur-prosedur dan kontrak-kontrak perolehan, termasuk maklumat berkenaan jemputan-jemputan untuk tender dan maklumat berkaitan atau penting berkenaan pemberian kontrak-kontrak, membolehkan mereka yang berpotensi untuk menawarkan tender mempunyai masa yang mencukupi untuk menyediakan dan mengemukakan tender-tender mereka;
- (b) Pembentukan, terlebih dahulu, syarat-syarat penyertaan, termasuk pemilihan dan kriteria pemberian dan peraturan-peraturan tender, dan penerbitannya;
- (c) Penggunaan kriteria objektif dan yang telebih dahulu ditetapkan untuk keputusan-keputusan perolehan awam dibuat untuk memudahkan pengesahan bahawa peraturan dan prosedur diaplikasikan dengan betul kemudiannya;
- (d) Satu sistem semakan domestik yang efektif, merangkumi sistem rayuan yang efektif, bagi memastikan proses undang-undang dan remedii wujud jika terdapat pelanggaran peraturan-peraturan atau prosedur-prosedur yang telah ditetapkan berdasarkan perenggan ini;
- (e) Jika ada keperluan, langkah-langkah untuk mengawal selia perkara-perkara berkaitan pegawai yang bertanggungjawab dalam perolehan, seperti pengisyiharan kepentingan dalam perolehan tertentu, prosedur-prosedur pemeriksaan dan syarat-syarat untuk latihan.³

² 'Public procurement most vulnerable to corruption, says Auditor-General', *The Malay Mail Online*, <http://www.themalaymailonline.com/malaysia/article/public-procurement-most-vulnerable-to-corruption-says-auditor-general>

³ Article 9, United Nations Convention Against Corruption, https://www.unodc.org/documents/treaties/UNCAC/Publications/Convention/08_50026_E.pdf

Laporan ini bertujuan untuk menyemak polisi perolehan Malaysia yang sedia ada, mengenal pasti masalah-masalah dan mencadangkan syor-syor untuk diambil kira oleh kerajaan Malaysia di peringkat persekutuan, negeri dan tempatan untuk memastikan wang pembayar cukai dibelanjakan dengan baik, juga untuk memerangi kronisme, nepotisme dan rasuah daripada proses-proses perolehan, selari dengan kewajipan Malaysia di bawah UNCAC.

2. Tinjauan Regim Perolehan Malaysia

Di Malaysia, Kementerian Kewangan (MOF) bertaggungjawab dalam semua prosedur perolehan, di peringkat dalaman dan juga luaran Malaysia. Fungsi utama MOF dalam perolehan kerajaan adalah dalam bahagian pengawalan, penguatkuasaan, pengawasan, perundingan, penggunaan, pembahagian dan penyimpanan perolehan untuk jabatan-jabatan kerajaan. Ia menetapkan peraturan-peraturan berkenaan perolehan dalam projek-projek kerajaan.

Rangka Undang-undang dan Pengawalseliaan

Perolehan awam di Malaysia ditadbir oleh beberapa statut dan instrumen kerajaan, seperti Akta Tatacara Kewangan 1957, Akta Kontrak Kerajaan 1949, Arahan Perbendaharaan, Surat Pekeliling Perbendaharaan dan Pekeliling Kontrak Pusat Persekutuan. Akta Kontrak Kerajaan 1949 menetapkan kesahan untuk kementerian-kementerian mewakili kerajaan dalam membuat perolehan dan Akta Tatacara Kewangan 1957 menggariskan cara pengawalan dan pengurusan kewangan awam. Akta Tatacara Kewangan 1957 menetapkan prosedur-prosedur untuk pemungutan dan pembayaran wang awam dan juga prosedur-prosedur untuk pembelian, penjagaan dan pelupusan harta awam.

Arahan Perbendaharaan menggariskan prosedur-prosedur dan peraturan-peraturan kewangan dan perakaunan yang perlu dipatuhi dalam mengrus dan menggunakan dana awam termasuk perolehan dengan teliti. *Pekeliling Perbendaharaan* yang dikeluarkan dari masa ke semasa untuk memaklumkan, menjelaskan, melaksanakan, memperbaiki dan meminda polisi-polisi, peraturan-peraturan, dan prosedur-prosedur tertentu berkenaan pengurusan dan penggunaan wang awam. Akhir sekali, *Pekeliling Kontrak Pusat Persekutuan* dikeluarkan untuk menggariskan beberapa perkara yang telah diputuskan untuk dibeli di peringkat pusat.

Objektif-Objektif

Polisi-Polisi Perolehan Kerajaan Malaysia dibentuk untuk mencapai objektif-objektif berikut:

- (a) untuk memastikan bekalan dan perkhidmatan berterusan untuk memenuhi keperluan kerajaan daripada sumber yang paling baik dan boleh dipercayai;
- (b) untuk memastikan amalan-amalan perolehan efektif dan beretika bagi membolehkan kerajaan untuk mencapai nilai terbaik kepada wang tanpa kompromi kualiti, pelaksanaan dan faktor-faktor berkenaan harga atau yang bukan berkenaan harga;
- (c) untuk merangsang dan menggalakkan perkembangan dan pembangunan sektor industri tempatan untuk membolehkan pemindahan teknologi dan kepakaran;
- (d) untuk mempromosi pensumberan alternatif dan pelbagai melalui pembangunan pembekal/penjual.

Prinsip-Prinsip

Prinsip-prinsip yang memandu polisi perolehan Malaysia adalah:

- (a) kebertanggungjawaban awam;
- (b) ketelusan;
- (c) nilai kepada wang;
- (d) persaingan terbuka dan adil; dan,
- (e) berurusan dengan adil.

Jentera Kerajaan yang Terlibat dalam Perolehan

Terdapat empat peringkat penglibatan jentera kerajaan dalam perolehan awam, iaitu: kerajaan persekutuan, 13 kerajaan negeri, kerajaan tempatan yang terdiri daripada majlis bandaraya, majlis perbandaran dan daerah, dan akhir sekali badan-badan berkanun.

Kategori-Kategori Perolehan

Perolehan kerajaan dibahagikan kepada tiga kategori, iaitu: (1) *kerja raya*, yang merangkumi pembinaan dan aktiviti-aktiviti kejuruteraan, (2) *barang*, yang merangkumi pembekalan bahan mentah, barang dan produk separuh atau sepenuhnya siap; dan, (3) *perkhidmatan* yang merangkumi penggunaan tenaga kerja, kepakaran dan jururunding untuk pelbagai tujuan.

Kaedah-Kaedah Perolehan

Terdapat tiga kaedah perolehan yang digunakan oleh kerajaan Malaysia, iaitu

pembelian langsung, sebut harga dan tender.

- (a) **Pembelian Langsung:** Perolehan barang, perkhidmatan dan kerja raya mencapai nilai hingga RM20,000 boleh dibuat melalui pembelian langsung dan pembekal tidak perlu mendaftar dengan kerajaan. Untuk perolehan berkenaan kerja raya, semua kontraktor mestilah mendaftar dengan Pusat Khidmat Kontraktor (PKK) dan Lembaga Pembangunan Industri Pembinaan Malaysia (CIDB).
- (b) **Sebut harga/tender tertutup:** Perolehan barang, perkhidmatan dan kerja raya di antara jumlah bernilai RM20,000 hingga RM500,000 sepatutnya dibuat melalui sebut harga (sekurang-kurangnya 3-5 jemputan sebut harga) atau tender tertutup dan semua pembekal mestilah mendaftar dengan PKK. Untuk kerja raya, sebut harga minimum yang dijemput ialah lima dan semua kontraktor mestilah mendaftar dengan PKK dan CIDB.
- (c) **Tender terbuka:** Perolehan barang, perkhidmatan dan kerja raya yang melebihi RM500,000 mestilah dibuat melalui proses-proses tender terbuka. Semua kontraktor juga mestilah mendaftar dengan kerajaan.

Kuantum yang dibenarkan untuk setiap perolehan seperti ilustrasi dalam Jadual 1.

Jenis Perolehan	Kaedah-Kaedah Perolehan		
	Pembelian Langsung	Sebut Harga/Tender Tertutup	Tender Terbuka
Barangan dan Perkhidmatan	Hingga RM20,000	RM20,000 - RM500,000	Melebihi RM500,000
Kerja Raya	Hingga RM20,000	RM20,000 - RM500,000	Melebihi RM500,000

Jadual 1: Jenis dan Kaedah Sistem Perolehan Malaysia
Jadual disusun berdasarkan Pekeliling Perbendaharaan PK 2⁴

Panggilan Sebut Harga

Panggilan untuk sebut harga akan disiarkan di papan kenyataan agensi kerajaan, dan pembuat/pembekal/kontraktor yang mendaftar dengan Kemeterian Kewangan atau CIDB akan dijemput untuk menghantar sebut harga melalui surat berpos, kurier atau email. Semua bidaan sepatutnya diletakkan di dalam satu kotak di mana dua kunci dipegang oleh dua orang pegawai yang berbeza. Semua bidaan akan dinilai oleh *jawatankuasa penilaian teknikal* dan *jawatankuasa penilaian harga* untuk barangan dan perkhidmatan, sementara hanya satu jawatankuasa penilaian dibentuk untuk perolehan kerja raya. Penilaian adalah berdasarkan syarat-syarat yang dipenuhi seperti mana yang telah ditetapkan dalam dokumen panggilan sebut harga, prestasi pembida-pembida, analisis harga dan tempoh

⁴ Lihat muka surat 11-12, 15-17, 28-30, Malaysia Treasury's Circular PK 2, <http://1pp.treasury.gov.my/>

penghantaran/pelaksanaan. Satu laporan taklimat akan disediakan untuk jawatankuasa sebut harga dengan minimum tiga orang pegawai. Mereka akan membuat keputusan tawaran yang terbaik dengan sebab-sebab dinyatakan dalam minit. Keputusan tersebut akan disiarkan di papan kenyataan dan laman web agensi terlibat dengan nama-nama pembida yang berjaya, harga yang ditawarkan dan tarikh penghantaran/pelaksanaan.

Pengumuman tender

Semua tender akan diiklankan dalam sekurang-kurangnya satu akhbar tempatan dalam Bahasa Melayu dan samada di MYPROCUREMENT portal (<http://myprocurement.treasury.gov.my>), The Selangor Online Tender System 2.0 (<https://tender.selangor.my/?mid=674>) untuk kerajaan negeri Selangor atau di laman rasmi kerajaan negeri Pulau Pinang (ep.penang.gov.my) untuk kerajaan negeri Pulau Pinang. Pembida-pembida diberi tempoh penghantaran tidak kurang daripada 21 hari untuk tender tempatan. Untuk tender antarabangsa, tempoh penghantaran tidak kurang daripada 56 hari.

Penilaian Tender

Satu Jawatankuasa Pembukaan Tender yang terdiri daripada pegawai-pegawai senior kerajaan akan membuka dan menyusun jadual semua tender dan menyediakan satu jadual harga yang disebut. Semua tender akan diberikan satu nombor siri dan nama pembida-pembida akan dibuang sebelum ia dihantar untuk penilaian oleh dua jawatankuasa berasingan, iaitu *Jawatankuasa Penilaian Teknikal* dan *Jawatankuasa Penilaian Kewangan*. Jawatankuasa Penilaian ini akan memastikan semua pembida memenuhi semua syarat yang dinyatakan di dalam dokumen tender, menilai kapasiti teknikal, kekuatan kewangan, harga, tempoh pelaksanaan/penghantaran, kerja-kerja pembida yang sedang berjalan, laporan penyeliaan prestasi kerja-kerja yang sedang berjalan, dan laporan prestasi kejuruteraan projek. Ketua agensi akan menghantar laporan penilaian kepada lembaga perolehan dengan pembida yang disyorkan yang telah memberi tawaran terbaik kepada wang untuk dipertimbangkan.

Membuat Keputusan berkenaan Tender

Ahli-ahli lembaga perolehan persekutuan dilantik oleh Menteri Kewangan, sementara ahli-ahli lembaga perolehan negeri dilantik oleh Ketua Menteri Kementerian/Jabatan (Lembaga Perolehan Agensi) untuk pertimbangan dan keputusan. Lembaga Perolehan A akan membuat keputusan berkenaan perolehan yang melebihi RM20 juta sementara Lembaga Perolehan B akan membuat keputusan berkenaan perolehan di bawah RM20 juta. Walaubagaimanapun, untuk projek-projek dengan nilai tender melebihi RM100 juta untuk kerja raya dan RM50 juta untuk barang dan perkhidmatan, tender-tender tersebut memerlukan satu syor daripada Lembaga Perolehan Agensi untuk dihantar kepada Kementerian Kewangan

untuk keputusan muktamad. Lembaga Perolehan akan memeriksa pendaftaran pembida-pembida, memastikan prosedur-prosedur perolehan telah dipenuhi, memeriksa kapasiti teknikal dan kewangan pembida-pembida dan membuat keputusan berdasarkan nilai terbaik kepada wang, mengambil kira harga, kualiti, kuantiti, tempoh pelaksanaan, faktor-faktor koordinasi dan lain-lain.

Jenis Perolehan	Pembuat Keputusan	
	Lembaga Perolehan Agensi	Kementerian Kewangan
Barangan dan perkhidmatan	RM500,000 - RM50 juta	Melebihi RM50 million
Kerja Raya	RM500,000 - RM100 juta	Melebihi RM100 million

Jadual 2: Pembuat Keputusan berkenaan Tender Terbuka

Pengumuman Keputusan Perolehan

Maklumat berkenaan pembida-pembida yang berjaya dengan nama syarikat, harga yang ditawarkan dan tempoh pelaksanaan akan disiarkan di papan kenyataan dan laman web agensi perolehan dengan pautan MyGovernment portal (www.malaysia.gov.my).

Polisi Bumiputera

Satu lagi ciri utama polisi perolehan Malaysia adalah layanan istimewa kepada Bumiputera di mana salah satu polisi adalah untuk menggalakkan dan menyokong perkembangan usahawan Bumiputera selari dengan aspirasi negara untuk membina komuniti komersial dan industri Bumiputera. Perolehan *barang dan perkhidmatan* bernilai di antara RM50,000 hingga RM100,000 akan dibuka kepada syarikat-syarikat Bumiputera sahaja. Mereka juga menikmati keutamaan dalam perbezaan peratusan harga bagi perolehan barang dan perkhidmatan dari RM100,000 hingga RM15 juta. Perolehan *kerja raya* di bawah RM200,000 hanya dibuka kepada syarikat-syarikat Bumiputera sahaja. Sebagai tambahan, 30% daripada nilai keseluruhan perolehan kerajaan berkenaan perkhidmatan *pembinaan* diberikan kepada syarikat-syarikat Bumiputera sahaja.⁵

⁵ Treasurer Circular 1, muka surat 14.

3. Kerugian dan Kes-Kes Berkenaan Sistem Perolehan yang Pincang

Walaupun terdapat polisi-polisi dan prosedur-prosedur perolehan yang ditetapkan, perolehan awam di Malaysia terus dicemari oleh insiden-insiden pembelian melebihi harga yang sepatutnya, perbelanjaan yang berlebihan, pembaziran, kos berlebihan, kelewatan pelaksanaan projek, dan pelaksanaan yang berkualiti rendah. Bekas Timbalan Perdana Menteri Anwar Ibrahim menganggarkan negara mengalami kerugian lebih kurang RM20 bilion setiap tahun melalui kebocoran kewangan disebabkan rasuah, pembaziran dan pengubahan wang haram.⁶ Dianggarkan amalan-amalan perolehan yang pincang di Malaysia menyebabkan kerugian sehingga RM10 bilion setahun, di mana lebih kurang 6% adalah daripada jumlah keseluruhan perolehan awam Malaysia.⁷

Terdapat banyak contoh-contoh jelas masalah-masalah dalam sistem perolehan Malaysia yang sedia ada. Salah satunya adalah projek mega East Coast Rail Link (ECRL). ECRL melibatkan kos lebih kurang RM30 bilion, tetapi diberikan tanpa tender terbuka pada harga melambung RM55 bilion kepada China Communication Construction Company Limited (CCCC).⁸ Satu lagi contoh adalah perolehan dua kapal selam Scorpene oleh Kementerian Pertahanan berjumlah 1 bilion Euro daripada DCNS pada tahun 2002 dengan sogokan berjumlah RM540 juta dalam bentuk komisyen yang dibayar kepada Perimekar Sdn Bhd, yang mempunyai kaitan dengan Razak Baginda dan bayaran tersebut akhirnya menguntungkan Najib Razak, pada masa berkenaan Menteri Pertahanan.⁹ Akhir sekali, 1 Malaysia Development Berhad (1MDB) yang tidak mempunyai sebarang pengalaman dalam pembinaan janakuasa elektrik dengan penuh kontroversi telah diberikan beberapa projek untuk pembinaan janakuasa elektrik oleh kerajaan, seperti 2000MW janakuasa arang di Jimmah, Negeri Sembilan, dan projek janakuasa elektrik berjumlah RM13 bilion di Batu Gajah, Melaka.¹⁰ Dalam kedua-dua kes, 1MDB gagal untuk melaksanakan

⁶ "Nothing done to stop RM20b yearly losses", *Free Malaysia Today*, 1 Okt 2011, <http://www.freemalaysiatoday.com/category/nation/2011/10/01/anwar-nothing-done-to-stop-rm20b-yearly-losses/>

⁷ Tricia Yeoh, 'CAT in action – Pakatan Rakyat States', Penang Economic Monthly, Feb 2010, salinan dimuat turun di <http://www.triciayeoh.com/2010/04/cat-in-action-pakatan-rakyat-states/>

⁸ Tony Pua, 'Liow, why govt borrowing RM55b if East Coast Rail costs less?', *Malaysiakini*, 7 Nov 2016, <https://www.malaysiakini.com/news/361906>

⁹ Lihat 'Dredging up the DCNS Scorpene scandal', *Malaysiakini*, 4 Ogos 2017, <https://www.malaysiakini.com/news/389497>

¹⁰ Syed Jaymal Zaihid, 'Review direct tenders for power plants, says institute', *Malay Mail*, 5 Jun 2018,

tanggungjawab kontraknya.

Walaubagaimanapun, perlu ditekankan bahawa masalah-masalah tersebut tidak terhad kepada projek mega yang dijelaskan di atas atau di peringkat kerajaan persekutuan, tetapi juga menular di peringkat negeri dan kerajaan tempatan. Untuk mendalami betapa seriusnya masalah ini, kita hanya perlu meneliti laporan Ketua Audit Negara dalam beberapa tahun kebelakangan ini di mana terdapat banyak keskes yang dilaporkan.

Kajian kes 1: Projek Penjara Baru Kuching oleh Jabatan Penjara Malaysia

Projek ini diperoleh oleh Jabatan Penjara Malaysia. Pembinaan Projek Penjara Baru Kuching yang melibatkan kos berjumlah RM165 juta pada mulanya dijalankan oleh WMM Holdings Sdn. Bhd. (Pemaju) melalui rundingan langsung di bawah konsep Reka dan Bina. Projek ini bermula pada bulan Mei 1997 dan dijangka untuk disempurnakan pada bulan Ogos 2000. Walaubagaimanapun, notis penamatan dikeluarkan kepada Pemaju pada bulan Julai 2002 kerana kegagalan Pemaju untuk menyempurnakan projek tersebut dalam tempoh kontrak termasuk lanjutan masa yang diluluskan. Akibatnya, TSR Bina Sdn. Bhd. telah dilantik melalui tender terbuka pada bulan Januari 2005 dengan jumlah kontrak RM54.9 juta untuk membaiki dan menyempurnakan projek yang terbengkalai setelah kontraktor asal ditamatkan kontraknya.

Kos keseluruhan sebenar projek tersebut adalah RM221.11 juta selepas mengambil kira penyelaras harga kontrak dan pengeluaran arahan-arahan perubahan kerja. Audit yang dijalankan dari September hingga Disember 2010 mendapati bahawa, secara keseluruhan, pelaksanaan kerja-kerja pembinaan tidak memuaskan kerana projek tersebut yang sepatutnya disempurnakan dalam tempoh 3 tahun dan 3 bulan telah mengambil 11 tahun dan 2 bulan untuk disempurnakan, dan kos pembinaan meningkat sebanyak RM56.11 juta (34%) daripada kos asal, walaupun skop kerja telah dikurangkan. Sebagai tambahan, terdapat beberapa kelemahan seperti kelewatan dalam menyempurnakan kerja, bayaran untuk kerja yang berkualiti rendah telah diluluskan, dan Jabatan Penjara Malaysia tidak mempunyai pegawai-pegawai teknikal untuk memantau projek-projek dan penyelenggaraan bangunan-bangunan (Laporan Ketua Audit Negara 2010).¹¹

dimuat turun di <http://www.st.gov.my/en/contents/files/news/2018-06-05/1528165074.pdf>

¹¹ Muka surat 55, Synopsis – Auditor General's Report for the Year 2010 on the Audit of the Federal Government's Financial Statement, Financial Management and Activities of the Federal Ministries/Departments and the Management of Government Companies,
<https://www.audit.gov.my/images/pdf/LaporanKAN2011/AGR%20federal%202010%20Synopsis.pdf>

Kajian kes 2: Pembinaan Kuarters kediaman untuk Pegawai-Pegawai Berkahwin oleh Kementerian Pertahanan

Projek ini diperoleh oleh Kementerian Pertahanan. Kementerian Pertahanan (MOD) menyediakan kemudahan kuarters kediaman kepada Angkatan Tentera yang terdiri daripada empat perkhidmatan iaitu Tentera Laut, Tentera Udara, Tentera dan Angkatan Bersama. Di bawah Pelan Malaysia Kesembilan, MOD telah menyempurnakan 38 projek kuarters kediaman untuk pasangan berkahwin dengan kos asal berjumlah RM1.740 bilion. Setakat Disember 2011, 46,880 unit kuarters kediaman pelbagai kelas telah dibina untuk keempat-empat perkhidmatan. Audit mendedahkan prestasi keseluruhan projek pembinaan 12 Kuarters kediaman Pegawai Berkahwin di bawah Pelan Malaysia Kesembilan dan pengurusan kuarters kediaman tersebut tidak memuaskan. Di antara kelemahan yang didapati adalah kontraktor-kontraktor gagal untuk menyempurnakan pembinaan dalam tempoh masa kontrak asal dan mereka diberi lanjutan masa dari 94 kepada 1,240 hari, kuarters kediaman yang disiapkan mempunyai beberapa kepincangan dan kerosakan dan kontraktor-kontraktor gagal membaiki semua kepincangan/kerosakan dalam tempoh yang ditetapkan; kos projek meningkat sebanyak RM174.43 juta (15.5%) kepada RM1,297.18 juta berbanding kos projek asal yang berjumlah RM1,122.75 juta (Laporan Ketua Audit Negara 2011).¹² Adalah dilaporkan bahawa sejumlah 2,085 aduan kerosakan telah dibuat untuk gabungan projek-projek tersebut, termasuk papan siling yang reput akibat kebocoran di bahagian atap dan “bau busuk” akibat kebocoran sistem pembentungan. Kos keseluruhan 38 projek daripada flat hingga bungalo yang asalnya dianggarkan berjumlah RM1.74 bilion telah melambung kepada RM3.21 bilion – kos berlebihan sebanyak 84%.¹³

Kajian kes 3: Projek Penyelenqaraan Sistem Maklumat Hospital oleh Kementerian Kesihatan

Projek ini diperoleh oleh Kementerian Kesihatan, melibatkan penyelenggaraan sistem maklumat hospital (HIS) untuk 12 hospital dengan kontrak bernilai RM334.02 juta. Audit mendapati bahawa secara amnya, perkhidmatan penyelenggaraan HIS keseluruhannya tidak memuaskan. Terdapat beberapa kelemahan dalam pengurusan perkhidmatan penyelenggaraan, seperti perbezaan harga sebanyak RM15 juta di antara kontrak yang diberikan melalui rundingan langsung dan tender terbuka; bayaran berlebihan berjumlah RM0.54 juta kepada kontraktor untuk tuntutan kekosongan/ketidakhadiran ahli-ahli pasukan projek HIS; anggaran perbezaan hingga mencapai jumlah RM23.95 juta di antara bayaran tuntutan yang dibuat kepada Kementerian dan bayaran sebenar yang ditanggung oleh kontraktor; perkakasan yang tidak memerlukan penyelenggaraan dimasukkan

¹² Muka surat 72-73, Synopsis of Auditor General's Report for the Year 2011 on the Audit of the Federal Government's Financial Statement, Financial Management and Activities of the Federal Ministries/Departments and the Management of Government Companies,

[https://www.audit.gov.my/docs/B1/LKAN2011/Federal/LKAN%202011%20-%20Synopsis%20\(ENGLISH\).pdf](https://www.audit.gov.my/docs/B1/LKAN2011/Federal/LKAN%202011%20-%20Synopsis%20(ENGLISH).pdf)

¹³ Aidila Razak, ‘Defence Ministry pays RM3.2bil for shoddy quarters’, *Malaysiakini*, 16 Oct 2012, <http://www.malaysiakini.com/news/211730>.

dalam senarai penyelenggaraan perkakasan menyebabkan peningkatan sebanyak RM1 juta dalam kos penyelenggaraan; dan kos penyelenggaraan melebihi kos pembelian perkakasan hingga 72.5 kali (Laporan Ketua Audit Negara 2011).¹⁴

Kajian kes 4: Pembelian Kasut untuk Pegawai-Pegawai Jabatan Kastam Diraja

Perolehan kasut untuk pegawai-pegawai Jabatan Kastam Diraja Malaysia (RMCD) diuruskan oleh ibu pejabatnya dan bagi tempoh 2009 hingga 2013, sejumlah RM6.86 juta telah dibelanjakan untuk perolehan kasut. Audit mendedahkan bahawa secara amnya, pengurusan dalam perolehan kasut oleh RMCD tidak memuaskan. Setakat hujung tahun 2012, baki kasut yang dibeli pada tahun 2009 masih belum diagihkan dan sejumlah 7,659 pasang kasut bernilai RM602,089 telah rosak dan perlu dilupuskan (Laporan Ketua Audit Negara 2012).¹⁵

Kajian kes 5: Kompleks Mahkamah Baru Kuantan oleh Jabatan Perdana Menteri

Projek pembinaan kompleks ini diperoleh oleh Jabatan Perdana Menteri dan merangkumi 11.01 ekar. Ia dilaksanakan di bawah Pakej Rangsangan Ekonomi Kedua dengan kos kontrak bernilai RM157.34 juta. Projek ini bermula pada 8 Julai 2009 dengan tempoh kontrak selama 78 minggu. Walaubagaimanapun, projek ini hanya disempurnakan pada 17 Julai 2012 (158 minggu) dan diserahkan oleh Jabatan Kerja Raya (PWD) pada 20 Julai 2012 kepada Ketua Pendaftar Mahkamah Pesekutuan.

Audit mendedahkan bahawa walaupun objektif pembinaan kompleks tersebut adalah untuk menyediakan ruang fizikal yang lebih selesa untuk aktiviti-aktiviti kehakiman di Kuantan, Pahang telah dicapai dan pembinaan kompleks tersebut memuaskan, terdapat beberapa kelemahan, seperti: pembinaan kompleks tersebut lewat selama 560 hari dan kos telah meningkat sebanyak RM19.56 juta kerana perancangan yang pincang dalam reka bentuk dan skop kerja; kepincangan yang ditemui semasa Tempoh Tanggungan Kecacatan (DLP) tidak dibaiki; kerja-kerja penyelenggaraan semasa DLP tidak dijalankan; reka bentuk pembinaan tidak sesuai atau praktikal; kerja-kerja pembinaan tidak memenuhi lukisan spesifikasi kontrak; kerja-kerja pembinaan tidak memuaskan; terdapat perbezaan di antara Lukisan Terbina dan binaan sebenar; dan perabot/peralatan tidak diletakkan di tempat yang sepatutnya (Laporan Ketua Audit Negara 2013).¹⁶

¹⁴ ‘Printer maintenance is 72 times purchase price’, *Malaysiakini*, 16 Okt 2012, <http://www.malaysiakini.com/news/211826>; dan muka surat 67-68, Synopsis of Auditor General’s Report for the Year 2011 on the Audit of the Federal Government’s Financial Statement, Financial Management and Activities of the Federal Ministries/Departments and the Management of Government Companies, [https://www.audit.gov.my/docs/B1/LKAN2011/Federal/LKAN%202011%20-%20Synopsis%20\(ENGLISH\).pdf](https://www.audit.gov.my/docs/B1/LKAN2011/Federal/LKAN%202011%20-%20Synopsis%20(ENGLISH).pdf)

¹⁵ Muka surat 16-17, Auditor General Report 2012 - Activities of the Federal Ministries/Departments and the Management of Government Companies, Series 2, <https://www.audit.gov.my/images/pdf/LKAN2012/Persekutuan/Siri2/synopsis%20ikan2012%20siri%202%20-%20a5.pdf>

¹⁶ Muka surat 3-4, Auditor General Report Year 2013 – Activities of the Federal Ministries/Departments and the Management of Government Companies, Series 1, <https://www.audit.gov.my/images/pdf/LKAN2013/Persekutuan/Siri1/ikan%202013%20series%201-%20synopsis>.

Kajian kes 6: Projek Naik Taraf Hospital Sultanah Nora Ismail oleh Jabatan Kerja Raya

Pada tahun 2008, Jabatan Kerja Raya Malaysia (PWD) telah mengeluarkan satu tawaran kepada Sejagat Bakti Sdn. Bhd. (Sejagat Bakti) untuk menaik taraf Hospital Sultanah Nora Ismail, Batu Pahat, Johor di mana projek tersebut bernilai RM200.70 juta. Kontrak tersebut adalah untuk tempoh 33 bulan (16 Mac 2008 hingga 15 Disember 2010). Sejagat Bakti telah dilantik melalui rundingan langsung dan kaedah trek laju oleh Kementerian Kewangan (MOF). Projek ini menggunakan kaedah *reka* dan *bina* di mana reka bentuk dan penyeliaan projek dibuat oleh kontraktor melalui jururunding mereka. Kontraktor tersebut telah melantik 6 jururunding yang merupakan pakar dalam bidang seni bina, kejuruteraan awam dan struktur, kejuruteraan mekanikal dan elektrik, ukuran bahan, perancangan perubatan, peralatan perubatan, dan teknologi maklumat (IT), semuanya bernilai RM18.07 juta. Sementara itu, Pengarah Cawangan Kerja Kesihatan PWD bertindak sebagai Pengarah Projek.

Audit yang dijalankan pada tahun 2015 mendedahkan kelemahan-kelemahan seperti: kelewatan selama 90 hari dalam menyempurnakan projek, dan ia hanya diserahkan kepada Kementerian Kesihatan 12 bulan selepas pengeluaran Sijil Siap Praktikal (CPC); pelantikan kontraktor yang tidak berpengalaman memberi kesan kepada prestasi dan kualiti binaan; perjanjian kontrak ditandatangani 8 bulan selepas pengeluaran Surat Setujuterima; perkhidmatan pengangkutan dan kemudahan peralatan berjumlah RM801,700 hanya diluluskan 9 bulan selepas kontrak ditandatangani; perkhidmatan pengangkutan berjumlah RM700,700 tidak mematuhi piawaian yang ditetapkan; Arahan Perubahan Kerja (VO) berjumlah RM99,409 dibuat selepas kontrak tamat; CPC dikeluarkan walaupun Dewan Bedah dan Unit Jagaan Intensif (ICU) tidak boleh digunakan/untuk satu ke empat tahun; Gantirugi yang Ditetapkan (LAD) berjumlah RM13.34 juta tidak dikenakan ke atas Sejagat Bakti kerana pengeluaran CPC, walaupun kerja tidak disempurnakan; Tempoh Tanggungan Kecacatan (DLP) dilanjutkan untuk satu tahun lagi tanpa sebarang perjanjian rasmi memandangkan CPC dikeluarkan setahun sebelumnya; dan kerja-kerja yang dijalankan tidak memenuhi spesifikasi kontrak/tidak sesuai/kualiti rendah yang memberi kesan kepada perkhidmatan kesihatan dan kemudahan untuk pesakit/orang awam. Contohnya, empat unit lif bernilai RM2.03 juta direka dan dipasang dengan tidak mematuhi spesifikasi kontrak yang akhirnya menyebabkan kesulitan dalam memindahkan katil ICU (Laporan Ketua Audit Negara 2014).¹⁷

pdf

¹⁷ Muka surat 66-69, Auditor General Report 2014 – Government's Financial Statement, Financial Management for the Year 2014 and Activities of the Federal Ministries/Departments and Management of the Government's Companies, Series 3,
<https://www.audit.gov.my/images/pdf/LKAN2014/Siri3/FEDERAL/synopsis%20auditor%20general%20report%202014.pdf>

Kajian kes 7: Pembinaan Projek Hospital Tampin oleh Jabatan Kerja Raya

Kontrak Fajarbaru Builders Sdn. Bhd. (Fajarbaru) telah dilantik oleh Jabatan Kerja Raya (PWD) pada 5 Februari 2009 melalui tender terhad, menggunakan kaedah *reka dan bina* yang terdiri daripada Reka Bentuk, Pembinaan, Penyempurnaan, Pemasangan Peralatan, Pentaulahan dan Penyelenggaraan Hospital Tampin.

Melalui kaedah *reka dan bina*, jururunding dan kontraktor bertanggungjawab penuh dalam penyeliaan reka bentuk dan projek. Projek ini, yang bernilai RM138.39 juta, terdiri daripada bangunan utama hospital, asrama jururawat, kuarters kediaman pekerja dan tempat letak kereta. Kementerian Kesihatan Malaysia (MOH) adalah pemilik projek. PWD bertindak sebagai agensi pelaksana dan Pengarah Cawangan Kerja Kesihatan PWD adalah Pengarah Projek. Kontrak di antara kerajaan Malaysia dan Fajarbaru ditandatangani pada 10 Jun 2009 untuk tempoh 36 bulan.

Audit berkenaan projek ini mendapati pelaksanaan projek ini tidak memuaskan di mana terdapat beberapa kelemahan, termasuk prestasi keseluruhan kontraktor, kerana projek ini lewat 150 hari selepas lanjutan masa (EOT) selama 344 hari (31.4% dari tarikh asal). Akibatnya, Gantirugi Tetap (LAD) berjumlah RM3.84 juta dikenakan ke atas kontraktor kerana kelewatan; kegagalan kontraktor dalam penilaian teknikal telah memberi kesan kepada penyempurnaan projek yang tepat pada masanya; salah satu daripada 2 Dewan Bedah tidak dapat digunakan walaupun projek ini telah diserahkan kepada MOH pada 3 October 2013 (2 tahun dan 3 bulan); pentadbiran kontrak kurang cekap kerana kelewatan dalam mendapat kelulusan dalam tempoh masa 28 hari dan 207 hari; kelewatan dalam pengeluaran Sijil Perakuan Tidak Siap (CNC) selama 173 hari daripada tarikh penyempurnaan asal sepertimana yang ditetapkan oleh kontrak; dan kelewatan dalam penyerahan kepada MOH selepas 3 bulan.

Walaupun projek tersebut tidak berfungsi sepenuhnya sepertimana ditetapkan oleh kontrak, Sijil Siap Praktikal (CPC) telah dikeluarkan. Tambahan pula, kegagalan untuk mengeluarkan Sijil Pendudukan Separa (CPO) kepada dua Dewan Bedah yang tidak berfungsi dan tidak siap menyebabkan kerugian kepada kerajaan, kerana kegagalan untuk mengenakan LAD ke atas kontraktor; terdapat kerja yang tidak memuaskan berkaitan kualiti binaan, memandangkan terdapat beberapa kes reka bentuk yang tidak sesuai akibat kekurangan penyeliaan atau kegagalan jururunding dalam menjalankan tanggungjawab; pemerhatian menunjukkan PWD sebagai agensi pelaksana gagal mengambil kira keperluan MOH sepertimana yang ditetapkan oleh Syarat-Syarat Kerajaan. Di antara kerja yang berkualiti rendah adalah dinding yang retak sehingga 1,182 mata di sekitar kompleks hospital. Tambahan pula, reka bentuk tangki air yang tidak sesuai telah menyebabkan wujudnya *Total Coliform Bacteria* dalam sampel air dari tangki Blok A dan B. Oleh itu, ia telah melanggar piawaian parameter yang dibenarkan untuk air yang dirawat. Akhir sekali, terdapat juga bayaran tidak teratur berkenaan Facility Engineering Maintenance Services (FEMS)

dan Biomedical Engineering Maintenance Services (BEMS) untuk Hospital Tampin baru ini kerana perkhidmatan tidak disediakan oleh Medivest Sdn. Bhd. Walaupun ia masih di bawah tanggungjawab kontraktor (Laporan Ketua Audit Negara 2015).¹⁸

Kajian kes 8: Projek Naik Taraf Jalan Klang Lama, Daerah Petaling oleh Jabatan Kerja Raya Selangor

Dalam Pelan Malaysia Kesembilan, kerajaan negeri telah memperuntukkan sejumlah RM47.60 juta untuk menaik taraf Jalan Klang Lama di bawah peruntukan untuk *The Upgrading of Road and Bridge in the District of Petaling*. Projek yang bernilai RM19 juta ini dijalankan melalui rundingan langsung. Menurut sistem SCALE, kos kontrak ini setakat Ogos 2010 adalah RM17.75 juta.

Audit yang dibuat dari Ogos hingga Disember 2010 mendedahkan bahawa secara amnya, pelaksanaan projek ini telah mencapai sasaran yang ditetapkan untuk membaiki keselamatan jalan raya dan keselesaan pemanduan, mengurangkan masa perjalanan dan juga kesesakan trafik. Walaubagaimanapun, terdapat beberapa kelemahan termasuk: prestasi projek tidak memuaskan memandangkan terdapat kelewatan selama 23 bulan; prestasi kewangan kontraktor yang dilantik tidak memuaskan memandangkan penyata kewangan merekodkan kerugian semasa tempoh pelaksanaan projek; projek tersebut tidak memenuhi kriteria yang ditetapkan untuk projek-projek yang dijalankan melalui rundingan langsung; kualiti kerja yang tidak memuaskan seperti pemasangan longkang U yang tidak dijalankan dengan baik, pembinaan struktur lubang tidak mengikut lukisan pembinaan, pembinaan laluan pejalan kaki tidak mengikut spesifikasi dan kualiti kerja yang rendah, pembinaan inlet bahu konkrit tidak mengikut lukisan pembinaan, lokasi untuk pemasangan tiang lampu tidak sesuai dan tiang lampu isyarat tidak dipasang dengan kukuh, penghadang gagal untuk menghalang bahaya di sepanjang pinggir jalan kerana ia tidak dipasang mengikut spesifikasi, hentian bas dibina berdekatan dengan simpang jalan, kerja-kerja penyambungan longkang di permulaan jalan raya tidak dijalankan dengan baik, penutup lubang lebih rendah daripada permukaan jalan raya dan kebuk injap tidak ditutup, bahan buangan dibiarkan di tapak binaan, kemudahan jalan raya tidak memuaskan kerana pembahagi jalan, jejantas dan laluan pejalan kaki tidak dibina (Laporan Ketua Audit Negara 2010).¹⁹

Kajian kes 9: Pembinaan Infrastruktur untuk Helikopter EC725 di Pangkalan Angkatan Tentera Udara di Kuantan

Kementerian Pertahanan telah membeli 12 Helikopter EC725 untuk RM1.43 bilion. Ia menerima helikopter-helikopter tersebut di antara bulan Disember 2012 dan Mei 2014. Ia telah merancang untuk membina infrastruktur untuk menggunakan,

¹⁸ Muka surat 73-77, Synopsis of Auditor General's Report for the Year 2015, Series 1 on Activities of the Federal Ministries/Departments and Management of the Government's Companies,
<http://jan101.audit.gov.my/ebookfiles/357/mobile/index.html#p=38>

¹⁹ Muka surat 9-10, Synopsis of the Auditor General's Report 2010 on the Activities of the Selangor State Government Departments/Agencies and the Management of State Government Companies,
https://www.audit.gov.my/docs/B1/4Auditor%20General's%20Report/2States/Selangor/1.Sgor_activity.pdf

menyeleggara dan menyimpan helikopter-helikoper ini. Projek infrastruktur ini, yang merangkumi hangar, apron dan jalan teksi, pelindung kapal udara, bangunan untuk menempatkan skuadron, rumah kedai, kompleks pasukan bomba, dan lain-lain, ditawarkan berdasarkan konsep *reka* dan *bina* melalui tender terbuka kepada Bella Builders Sdn. Bhd. dengan harga RM108.89 juta. Ia dijadualkan untuk disiapkan sepenuhnya pada 31 Januari 2014. Walaubagaimanapun, setakat 8 Disember 2016, projek tersebut gagal untuk disiapkan sepenuhnya walaupun beberapa lanjutan masa telah diberikan, dan Gantirugi Tetap (LAD) dikenakan dan terkumpul sebanyak RM19.61 juta. Kos keseluruhan meningkat sebanyak 16.9% kepada RM127.29 juta.

Audit yang dibuat mendapati: Jawatankuasa Penilaian Tender telah mensyorkan satu syarikat yang tidak memenuhi Penyata Keperluan dan mempunyai pengurusan kontrak yang lemah; pembinaan dan pemasangan peralatan yang pincang; dan, projek ini gagal disiapkan seperti dijadualkan. Kontrak Bella Builders Sdn. Bhd. kemudiannya ditamatkan dan kontraktor baru terpaksa diambil untuk menyiapkan kerja-kerja projek yang masih berbaki (Laporan Ketua Audit Negara 2016).²⁰

Kajian kes 10: Projek Pengurusan Sistem Integrasi Maklumat Pengangkutan oleh Dewan Bandaraya Kuala Lumpur

Projek Sistem Integrasi Maklumat Pengangkutan (ITIS) telah dilaksanakan oleh satu syarikat konsortium dengan kos berjumlah RM365.74 juta untuk tempoh 32 bulan (1 Ogos 2002 hingga 31 Mac 2005) dan satu lagi sayarikat telah dilantik sebagai Jururunding Projek dengan yuran berjumlah RM7.31 juta dan kos pembayaran balik berjumlah RM0.68 million. Pengarah Projek adalah pengarah Jabatan Pengangkutan Bandar, Dewan Bandaraya Kuala Lumpur (KLCH). Kos keseluruhan projek ini dibiayai penuh oleh kerajaan persekutuan. Tiga komponen asas Projek ITIS ini adalah peralatan luaran, bangunan Pusat Pengurusan Trafik (TMC) dan aplikasi sistem. Pada masa yang sama, KLCH menubuhkan Pusat Panggilan ITIS di TMC dan juga menyediakan Perkhidmatan Bantuan Awal.

Audit mendapati pengurusan Projek ITIS secara keseluruhannya tidak memuaskan. Di antara kelemahan-kelemahan adalah peratusan yang kurang daripada 50% berkenaan kebolehgunaan peralatan luaran seperti CCTV, Pengesan Insiden Otomatik dan Tanda-Tanda Mesej Variabel yang bernilai RM136.65 juta. Daripada 1,600 Sistem Lokasi Kenderaan Otomatis (bernilai RM11.37 juta), hanya 1,408 (88%) sahaja yang digunakan, dan penggunaan itu ditamatkan 3 tahun selepas tarikh ia dibekalkan. Permohonan untuk pajakan tanah untuk pembinaan bangunan TMC ditolak oleh Ketua Pengarah Jabatan Tanah dan Galian kerana pajakan telah diberikan kepada Taman Teknologi Malaysia (TPM). Akibatnya, KLCH terpaksa membayar RM8.49 juta kepada TPM untuk pajakan kecil untuk tempoh pajakan selama 30 tahun dan hilang hak untuk memiliki bangunan TMC yang bernilai RM36.87 juta. 10 daripada 18 unit perkakasan komputer di stesen kerja untuk

²⁰ Muka surat 239-247, Auditor General Report 2016, Siri 2, <https://www.audit.gov.my/index.php/ms/categories-list-ikan-persekutuan/661-laporan-ketua-audit-negara-aktiviti-kerajaan-persekutuan-tahun-2016-siri-2>

operasi aplikasi ITIS telah mengalami kerosakan. Secara keseluruhannya, pencapaian objektif projek ini tidak dapat ditentukan kerana KLCH tidak menjalankan analisis kos dan faedah sebelum dan selepas pembinaan Projek ITIS (Laporan Ketua Audit Negara 2011).²¹

Kajian kes 11: Pengurusan Perolehan Majlis Perbandaran Pulau Pinang

Dalam laporan 2014, Ketua Audit Negara mendedahkan beberapa kelemahan dalam pengurusan perolehan Majlis Perbandaran Pulau Pinang (MPPP), termasuk ketidakpatuhan dengan kaedah-kaedah dan peraturan-peraturan, di mana prestasi projek tidak memuaskan dan kerja-kerja tidak dijalankan selaras dengan spesifikasi, kualiti dan syarat-syarat yang ditetapkan. Contohnya, seorang kontraktor yang sebelum ini mempunyai rekod kelewatan dalam menyempurnakan dua projek bernilai RM248,200 selama 71 hingga 88 hari sekali lagi diberikan projek baru bernilai RM147,700. Penyempurnaan projek baru ini juga mengalami kelewatan selama 73 hari. Proses menandatangani 15 kontrak bernilai RM12.37 juta mengalami kelewatan selama 36 hingga 387 hari. Retakan kelihatan di laluan pejalan kaki, siling tandas dan tempat-tempat lain, dalam binaan kemudahan untuk orang kurang upaya di pasar Batu Lanchang, yang bernilai RM465,891.²²

Kajian kes 12: Penqurusan Perolehan Majlis Daerah Machang dan Majlis Daerah Tumpat

Dalam audit berkenaan pengurusan perolehan Majlis Daerah Machang (MDM) dan Majlis Daerah Tumpat (MDT) di negeri Kelantan pada tahun 2015, Ketua Audit Negara mendapati prestasi kedua projek ini memuaskan. Walaubagaimanapun, Ketua Audit Negara mendedahkan dua bahagian penting berkenaan ketidakpatuhan dengan polisi perolehan sedia ada. Yang pertama adalah perolehan bekalan dan perkhidmatan melebihi RM20,000 setiap tahun tidak dijalankan melalui proses sebut harga. Yang kedua adalah perolehan pembinaan satu bangunan dengan kontrak bernilai RM3.29 juta yang dijalankan melalui rundingan langsung, tidak dirancang dengan baik, dan tidak dilaksanakan dengan cekap dan efektif (Laporan Ketua Audit Negara 2015).²³

²¹ Muka surat 239-247, Auditor General Report 2016, Siri 2, <https://www.audit.gov.my/index.php/ms/categories-list-Ikan-persekutuan/661-laporan-ketua-audit-negara-aktiviti-kerajaan-persekutuan-tahun-2016-siri-2>

Lihat ‘Majority of DBKL’s traffic cameras faulty’, *Malaysiakini*, 16 Okt 2012, <http://www.malaysiakini.com/news/211740>; dan muka surat 57-58, Synopsis of Auditor General Report 2011 on the Audit of Government’s Financial Statement, Financial Management, Activities of Federal Ministries/Departments and Management of the Government Companies,

[https://www.audit.gov.my/docs/B1/LKAN2011/Federal/LKAN%202011%20-%20Synopsis%20\(ENGLISH\).pdf](https://www.audit.gov.my/docs/B1/LKAN2011/Federal/LKAN%202011%20-%20Synopsis%20(ENGLISH).pdf)

²² Muka surat 5, Synopsis of Auditor General’s Report for the Year 2015, Activities of Departments/Agencies and Management of the State Companies, Kelantan, 2nd Series, https://www.audit.gov.my/images/pdf/2016/LKAN_2015_Siri2/Activity_States/Synopsis%20Kelantan%202nd%20Series.pdf

²³ Muka surat 17-30, Auditor General Report 2014, Activities of Departments/Agencies and Management of the State Companies, Pulau Pinang, 2nd Series, <https://www.audit.gov.my/images/pdf/LKAN2014/Siri2/Negeri/BM/ppinang%20-%20laporan%20ketua%20audit%20negara%20tahun%202014%20siri%202.pdf>

Kajian kes 13: Pengurusan Perolehan Majlis Daerah Baling dan Majlis Daerah Sik

Ketua Audit Negara juga mendapati pengurusan perolehan Majlis Daerah Baling (MDB) dan Majlis Daerah Sik (MDS) di Kedah tidak memuaskan. Dalam MDB, didapati 12 perolehan kerja raya dan perkhidmatan bernilai RM225,594 dibuat melalui pesanan pembelian langsung dan bukan melalui sebut harga, Sijil Siap Praktikal (CPC) untuk empat projek yang kerja-kerjanya masih belum siap dikeluarkan terlebih dahulu, tujuh perolehan kerja raya dibayar penuh walaupun sebahagian daripada kerja-kerja bernilai RM39,870 gagal untuk dilaksanakan mengikut spesifikasi dan perolehan peralatan komunikasi bernilai RM108,000 melebihi had yang dibenarkan kepada pegawai, dilupuskan dan diberikan sebagai hadiah di luar tempoh masa yang munasabah dan tanpa kebenaran Pegawai Kewangan Negeri. Dalam kes MDS, didapati bahawa empat perolehan kerja raya dan bekalan bernilai RM343,082 dibayar terlebih dahulu sebelum kerja-kerja yang ditetapkan disiapkan dengan sempurna dan peningkatan dalam kos pengubahsuaian di MDS yang melebihi 50% tidak dirujuk kepada Pegawai Kewangan Negeri (SFO) (Laporan Ketua Audit Negara berkenaan Kedah 2015).²⁴

Kajian kes 14: Penqurusan Perolehan Majlis Daerah Tenom, Majlis Daerah Nabawan dan Majlis Daerah Tambunan

Pengurusan perolehan dua kerajaan tempatan di Sabah, Majlis Daerah Tenom (TnmDC), Majlis Daerah Nabawan (NDC) dan Majlis Daerah Tambunan (TbnDC) didapati tidak memuaskan memandangkan sejumlah 32 perolehan bernilai RM201,295 yang menggunakan dana-dana majlis di TnmDC dan NDC tidak mematuhi had perolehan yang dibenarkan. Sebanyak 6 dan 22 transaksi yang masing-masing menggunakan dana-dana majlis di TnmDC dan NDC yang masing-masing bernilai RM21,491 dan RM150,037 diperoleh melalui pembelian langsung dan bukan melalui sebut harga/tender.²⁵

Ini hanyalah beberapa kes yang dipilih daripada banyak lagi kes-kes yang didekahkan dalam laporan tahunan Ketua Audit Negara. Dipercayai terdapat banyak lagi kes-kes yang masih tidak dilaporkan dan apa yang dilaporkan oleh Ketua Audit Negara adalah seumpama setitik air di lautan yang luas.

²⁴ Muka surat 7-8, Synopsis of Auditor General's Report for the Year 2015, Activities of Departments/Agencies and Management of the State Companies, Kedah, 2nd Series,
https://www.audit.gov.my/images/pdf/2016/LKAN_2015_Siri2/Activity_States/Synopsis%20Kedah%202nd%20Series.pdf

²⁵ Muka surat 10-11, Synopsis of Auditor General's Report for the Year 2015, Activities of Departments/Agencies and Management of the State Companies, Sabah, 2nd Series,
https://www.audit.gov.my/images/pdf/2016/LKAN_2015_Siri2/Activity_States/Synopsis%20Sabah%202nd%20Series.pdf

4. Kelemahan-Kelemahan Utama dalam Regim Perolehan

Berdasarkan kes-kes di atas dan banyak lagi kes yang didedahkan oleh Ketua Audit Negara dalam laporannya dan juga kes-kes yang didedahkan oleh media, kelemahan-kelemahan utama dalam rangka dan pelaksanaan sistem perolehan Malaysia yang sedia ada boleh dibahagikan kepada dua bahagian, iaitu kelemahan-kelemahan dalam *sistem kawalan dalaman* dan kelemahan-kelemahan dalam *mekanisme pengawasan luaran*.

4.1. KELEMAHAN DALAM SISTEM KAWALAN DALAMAN

4.1.1 Kekurangan penilaian keperluan dan analisis pasaran

Dalam mana-mana perolehan, keperluan untuk memperoleh barang atau perkhidmatan atau kerja raya mesti dikenalpasti dan dinilai sebaiknya sebelum perancangan untuk perolehan dibuat. Polisi perolehan Malaysia menetapkan semua agensi kerajaan untuk menjalankan kaji selidik pasaran dan pensumberan perolehan untuk memastikan ketersediaan produk dan untuk menganggar harga yang munasabah. Trend penetapan harga pada masa lepas boleh digunakan sebagai panduan. Walaubagaimanapun, apa yang amat kurang dalam Pekeliling Perbendaharaan 2 adalah penilaian keperluan yang perlu dijalankan sebelum keputusan untuk perolehan dibuat.²⁶

Perolehan tidak sepatutnya dibuat hanya kerana terdapat belanjawan untuk dibelanjakan atau kerana ia amat mudah untuk dieksplotasi dengan menyalahgunakan wang melalui projek-projek yang tidak diperlukan dan tidak bermanfaat. Contohnya, Lembaga Tabung Haji Berhad telah membelanjakan RM3.87 juta untuk 566 katil yang tidak digunakan oleh mereka yang menuaikan Haji pada tahun 2015.²⁷ Perkara yang sama berlaku di mana Jabatan Imigresen Malaysia telah didapati membelanjakan RM10.3 juta untuk sistem dan peralatan biometrik untuk pelaksanaan Sistem Imigresen Malaysia (myIMMs) yang mana kebanyakannya tidak

²⁶ Lihat Article 1(i)(c)(ii), Malaysia Treasury's Circular Pk2, <http://1pp.treasury.gov.my/>

²⁷ <http://says.com/my/news/ag-report-government-wasted-billions-of-ringgit-due-to-poor-finance-management>

digunakan.²⁸ Pelbagai persoalan timbul berkenaan keperluan untuk membina 12 empangan mega di Sarawak di bawah Sarawak Corridor of Renewable Energy (SCORE) menjelang tahun 2020 bilamana empangan Bakun berkapasiti 1200 MW sedang beroperasi pada kadar $\frac{3}{4}$ kapasitinya dalam menjana 900MW tenaga elektrik.²⁹

Dalam kes projek East Coast Rail Link (ECRL), analisis kos dan faedah projek ini menimbulkan banyak tanda tanya. Ahli Parlimen Tony Pua mendedahkan kajian kelayakan oleh jururunding kejuruteraan yang dilantik oleh kerajaan, HSSI, menganggarkan pada bulan Disember 2015 nilai projek adalah RM29 billion (RM53.2 million per km), di mana CCCC diberikan kontrak bernilai at RM55 billion (RM91.7 million per km).³⁰ Pua mendedahkan 85% daripada projek ini akan dibiayai oleh Bank Export-Import milik China (Exim), dengan pinjaman mudah dengan kadar bunga 3.25 peratus setiap tahun dibayar untuk tempoh 20 tahun dengan moratorium 7 tahun. Ini akan mengenakan bayaran balik tahunan pinjaman ECRL pada kadar melambung RM3.7 bilion dan jika ECRL dapat menikmati “pulangan modal daripada aspek operasi” selepas lapan tahun, ia masih juga akan mengalami kerugian aliran wang bernilai RM3.7 bilion setiap tahun kerana bayaran bunga. Ahli ekonomi KS Jomo juga mempersoal unjuran pendapatan projek ECRL yang tidak realistik apabila ia dijangka untuk membawa 60 juta tan barang setiap tahun menjelang 2032 sedangkan pengangkutan barang KTM yang sedia ada hanyalah 6 juta tan untuk keseluruhan rangkaian keretapi dari Padang Besar ke Johor Bahru.³¹

Jelas sekali, keputusan rasmi projek ECRL ini tidak berdasarkan penilaian keperluan yang mencukupi, analisis kos dan faedah yang munasabah dan kaji selidik pasaran.

Langkah-langkah segera yang perlu diambil:

- (a) Menjalankan konsultasi dengan pemegang kepentingan untuk apa yang diperlukan.
- (b) Melantik pakar-pakar sebagai penasihat apabila perlu untuk membantu memastikan projek-projek berjalan dengan baik.
- (c) Semua penilaian keperluan, kaji selidik pasaran dan analisis kos dan faedah perlu direkodkan dan tersedia untuk audit dalaman dan luaran.

²⁸ Muka surat 87-89, Auditor General's Report 2015, Government's Financial Statement, Financial Management for the Year 2015 and Activities of the Federal Ministries/Departments and the Management of Government Companies, Series 1,
https://www.audit.gov.my/images/pdf/2016/LKAN_2015_Siri1/FEDERAL/5%20-%20synopsis%20agr2015%20series%201.pdf

²⁹ ‘Bakun Turbines Running At Just 50% Capacity’, *Sarawak Report*, 30 Jan 2014,
<http://www.sarawakreport.org/2014/01/bakun-turbines-running-at-just-50-capacity-exclusive/>

³⁰ Rais Hussin, ‘ECRL – In China’s debt we trust’, *Malaysiakini*, 21 Dec 2017,
<https://www.malaysiakini.com/news/406150>

³¹ Tony Pua, ‘Show math to back ECRL’s wildly ambitious projections’, *Malaysiakini*, 30 Nov 2017,
<https://www.malaysiakini.com/news/403833>

4.1.2 Perancangan Perolehan dan Pembentukan Spesifikasi yang Pincang

Polisi perolehan Malaysia menetapkan semua agensi kerajaan untuk mengemukakan senarai tahunan perolehan kepada ketua agensi pada bulan Disember setiap tahun. Senarai ini sepatutnya merangkumi semua perolehan berdasarkan barang, perkhidmatan, kerja raya, peruntukan belanjawan, anggaran tarikh pengumuman perolehan dan anggaran tarikh penghantaran kepada lembaga perolehan agensi untuk keputusan.³² Walaubagaimanapun, *kaedah perolehan* pasa masa ini tidak ditetapkan dalam pelan tahunan di bawah Pekeliling Perbendaharaan TK2. Ini memberi ruang untuk penyalahgunaan pembeliaan langsung yang sepatutnya dijalankan melalui tender terbuka. Adalah menjadi tanggungjawab agensi untuk memastikan peruntukan belanjawan yang dianggarkan untuk perolehan diluluskan dan cukup untuk merangkumi semua perolehan yang dirancang. Ia juga menetapkan agensi berkenaan untuk menubuhkan Jawatankuasa Spesifikasi untuk menyediakan spesifikasi untuk setiap perolehan dibuat oleh agensi tersebut.³³

Objektif dan faedah pelan perolehan tahunan ini jelas dinyatakan dalam pekeliling Perbendaharaan Malaysia. Antara sebab-sebanya adalah untuk meningkatkan ketelusan perolehan awam, untuk menjadi mekanisme untuk memantau aktiviti-aktiviti perolehan untuk mengelakkan kelewatan, salah laku dan salah guna kuasa, dan untuk memberi notis yang secukupnya kepada pembekal dan kontraktor untuk membuat persediaan.³⁴ Perancangan tahunan juga akan memberi masa yang cukup untuk agensi perolehan menderaf spesifikasi dan reka bentuk perolehan, untuk mencari ketersediaan dalam pasaran, untuk menjalankan kaji selidik harga dan untuk menyediakan anggaran harga perolehan.

Walaubagaimanapun, Ketua Audit Negara dalam laporan 2011 menyatakan terdapat kekurangan dalam perancangan terperinci untuk projek-projek/aktiviti-aktiviti dan dalam menentukan skop dan spesifikasi tender.³⁵ Beliau sekali lagi mendedahkan dalam laporan 2012 “program-program/projek-projek dan skop-skop/spesifikasi-spesifikasi tidak dirancang dan dikenal pasti dengan baik.”³⁶

Sebagai contoh, dalam kes Kompleks Mahkamah Baru Kuantan, didapati bahawa reka bentuk binaan kompleks tersebut tidak sesuai dan praktikal. Kos kompleks tersebut meningkat sebanyak RM19.56 juta kerana perancangan reka bentuk dan skop kerja yang pincang (*rujuk kajian kes 5*). Dalam kes kasut dibeli oleh Jabatan

³² Lihat Article 1(i), Malaysia Treasury's Circular Pk2, <http://1pp.treasury.gov.my/>

³³ Lihat Article 1(iv), Malaysia Treasury's Circular Pk2, <http://1pp.treasury.gov.my/>

³⁴ Lihat Article 4(i), Malaysia Treasury's Circular PK1, <http://1pp.treasury.gov.my/>

³⁵ Muka surat VIII, Auditor General's Report 2011 on the Audit of Financial Management and Activities of Federal Statutory Bodies and Management of Subsidiary Companies, <https://www.audit.gov.my/docs/B1/LKAN2011/FSB/AUDITOR%20GENERAL%27S%20REPORT%202011%20-%20ON%20AUDIT%20OF%20FINANCIAL%20MANAGE.pdf>

³⁶ Lihat muka surat XIII, Auditor General Report 2012 - Activities of the Federal Ministries/Departments and the Management of Government Companies, Series 1, <https://www.audit.gov.my/images/pdf/LKAN2012/Persekutuan/Siri1/synopsis%20ikan2012%20siri%201%20-%20website.pdf>

Kastam Diraja, 7,659 pasang kasut bernilai RM602,089 dilupuskan kerana ia tidak memenuhi spesifikasi dan tidak sesuai untuk digunakan (*rujuk kajian kes 4*).

Lembaga Getah Malaysia (MRB) memperuntukkan RM32.7 juta untuk *Development of Advanced Materials and Value-Added Products* bagi tempoh 2006–2013. Kerana perancangan perolehan yang pincang, didapati bahawa peralatan yang dibeli oleh MRB tidak digunakan atas beberapa sebab, termasuk kelewatan dalam penyempurnaan kilang pemproses lateks, tiada keperluan untuk kajian dibuat dan komponen mesin untuk mengeluarkan produk tidak dibeli.³⁷ Dalam satu lagi kes yang membingungkan iaitu berkenaan pembinaan loji kumbahan, Ketua Audit Negara mendapati Jabatan Perkhidmatan Pembentungan (SSD) mengenal pasti premis untuk loji kumbahan baru di Langkawi dan Port Dickson yang langsung tidak bersambung dengan jaringan kumbahan awam. SSD juga dinasihatkan oleh Ketua Audit Negara untuk mengambil kira kos penyambungan premis pengguna dengan paip kumbahan awam dalam projek jaringan kumbahan baru supaya sistem kumbahan dapat beroperasi dengan sepenuhnya.³⁸

Implikasi masalah berkenaan perancangan yang tidak terperinci dalam perolehan dan perangkaan spesifikasi yang pincang adalah amat besar. Bukan sahaja wang pembayar cukai dibazirkan, ia juga menghalang penyempurnaan infrastruktur yang baik dan amat diperlukan dan perkhidmatan kerajaan kepada orang awam.

Langkah-langkah segera yang perlu diambil:

- (a) Dalam pelan perolehan tahunan semua agensi kerajaan, kaedah perolehan sepatutnya dinyatakan dengan jelas untuk semua item perolehan. Pekeliling Perbendaharaan TK2 perlu dipinda selari dengan syarat ini.
- (b) Spesifikasi berdasarkan output atau berdasarkan hasil perlu digunakan.
- (c) Melantik pakar-pakar sebagai penasihat apabila perlu untuk membantu dalam membentuk spesifikasi.

³⁷ Muka surat 6, *Ibid*.

³⁸ Muka surat 29-30, Auditor General Report 2012 - Activities of the Federal Ministries/Departments and the Management of Government Companies, Series 2,
<https://www.audit.gov.my/images/pdf/LKAN2012/Persekutuan/Siri2/synopsis%20ikan2012%20siri%202%20-%20a5.pdf>

4.1.3 Kegagalan dalam memantau peraturan berkenaan prosedur perolehan

Ambang untuk kaedah sebut harga terlalu tinggi dan masalah pemecahan kontrak

Pada masa ini, kaedah sebut harga boleh digunakan untuk perolehan awam untuk barang, perkhidmatan dan kerja raya di Malaysia yang tidak melebihi RM500,000. Ambang ini agak tinggi berbanding dengan banyak negara lain. Sebagai contoh di Singapura, ambang untuk sebut harga terhad antara SGD\$3,000–\$70,000 (RM21,000–210,000). Semua perolehan melebihi SGD\$70,000 mesti melalui tender terbuka.³⁹

Tambahan lagi, pekeliling pertendaharaan berkenaan ambang untuk tender adalah tidak konsisten. Pekeliling Pertendaharaan PK2 menetapkan ambang untuk tender barang, perkhidmatan dan kerja raya pada RM500,000.⁴⁰ Walaubagaimanapun, Pekeliling Pertendaharaan PK2.1 juga menetapkan ambang untuk tender barang, perkhidmatan dan kerja raya pada RM200,000.⁴¹ Ketiadaan konsistensi ini perlu dielakkan untuk menghalang salah guna polisi.

Terdapat juga kes-kes di mana kontrak-kontrak dipecahkan kepada lot-lot berasingan untuk memadankan ambang yang ditetapkan dalam polisi perolehan bagi tujuan mengelakkan sebut harga atau prosedur tender, walaupun amalan ini jelas dilarang di bawah Pekeliling Pertendaharaan PK2 dengan beberapa pengecualian.⁴²

Sebagai contoh, dalam kes Universiti Malaysia Sabah, Laporan Ketua Audit Negara 2015 mendapati pihak berkuasa universiti telah memecahkan perolehan bernilai RM210,297 kepada jumlah-jumlah kecil, untuk menggunakan kaedah pembelian langsung dan bukannya panggilan untuk sebut harga.⁴³ Didapati perbezaan harga belian untuk kertas A4 dan toner jenis yang sama di antara tahun 2013 dan 2015 adalah sekitar 7.1% hingga 379.6%.⁴⁴

Ketua Audit Negara mendapati perolehan bekalan dan perkhidmatan melebihi RM20,000 tidak dibuat melalui proses sebut harga di Majlis Daerah Machang dan Majlis Daerah Tumpat (*Rujuk kajian kes 12*). Didapati 12 perolehan kerja raya dan perkhidmatan bernilai RM225,594 dibuat oleh Majlis Daerah Baling melalui pembelian langsung dan bukannya sebut harga (*Rujuk kajian kes 13*). Begitu juga dengan 6 dan 22 perolehan masing-masing bernilai RM21,491 and RM150,037 yang dibuat oleh Majlis Daerah Tenom dan Majlis Daerah Nabawan melalui pembelian langsung dan bukannya sebut harga/tender (*Rujuk kajian kes 14*).

³⁹ 'Overview of Government Contracts and Tenders', *SME Portal Singapore*, <https://www.smeportal.sg/content/smeportal/en/opportunities/government-contracts-tenders.html>

⁴⁰ Muka surat 28, Malaysia Treasury's Circular Pk2, <http://1pp.treasury.gov.my/>

⁴¹ Muka surat 2-6, Garis Panduan Penilaian Tender, PK 2 Lampiran 2.21

⁴² Lihat Article 1(iii)(a) and Article 7(a)(i), Malaysia Treasury's Circular Pk2, <http://1pp.treasury.gov.my/>

⁴³ Nandini Balakrishnan, 'AG Says Government "Excellent" Despite Wasting Billions Of Ringgit', *Says.com*, 19 May 2016, <http://says.com/my/news/ag-report-government-wasted-billions-of-ringgit-due-to-poor-finance-management>

⁴⁴ Muka surat 60, Auditor General's Report for the Year 2015, https://www.audit.gov.my/images/pdf/2016/LKAN_2015_Siri1/BBP/1.%20pengurusan%20aktiviti%20badan%20berkanun%20persekutuan%20dan%20pengurusan%20syarikat%20subsidiari%20serta%20pengurusan%20kewangan.pdf

Langkah-langkah segera yang perlu diambil:

- (a) Menurunkan ambang untuk perolehan barang, perkhidmatan, kerja raya yang menggunakan kaedah sebut harga daripada RM500,000 kepada RM200,000.
- (b) Menyeragamkan ambang untuk tender barang, perkhidmatan dan kerja raya dalam Pekeliling Perbendaharaan PK2 dan PK2 Lampiran 2.21 berkenaan Garis Panduan untuk Penilaian Tender.
- (c) Audit dalaman perlu dibuat secara rawak dan kerap untuk mengesan dan menghalang amalan-amalan memecahkan kontrak dan ketidakpatuhan dengan polisi perolehan.

Penyalahgunaan Prosedur Tidak Berdaya Saing

Walaupun peraturan-peraturan perolehan Malaysia jelas menetapkan bahawa kaedah tender terbuka perlu digunakan untuk perolehan barang, perkhidmatan dan kerja raya yang melebihi RM500,000, ia amat mengejutkan apabila terdapat banyak kes di mana agensi perolehan telah gagal untuk mengawas dan mematuhi peraturan-peraturan penting ini. Apabila kaedah tender terbuka yang berdaya saing tidak digunakan, ia membuka ruang untuk mereka yang terlibat untuk memintas kriteria objektif penilaian dan pemilihan penjual, dan ini mengakibatkan terjadinya kronisme, nepotisme dan rasuah. Keadaan ini akan menyebabkan penjual/kontraktor yang tidak kompeten diberi projek yang akan mengakibatkan pelaksanaan yang berkualiti rendah, kos meningkat yang tidak dapat dikawal, kelewatan dalam penyempurnaan projek dan sebagainya.

Satu contoh adalah pelantikan Sunshine Fleet Sdn. Bhd. (SFSB) oleh Kementerian Kesihatan melalui rundingan langsung dan bukannya tender terbuka untuk membina Hospital Shah Alam. Projek tersebut telah menanggung kerugian bernilai RM68.53 juta selepas SFSB gagal menyiapkan pembinaan hospital tersebut yang memerlukan kapasiti untuk 300 katil. Projek tersebut dipindahkan kepada Gadang Engineering (M) Sdn. Bhd. pada tahun 2011 dengan harga kontrak baru bernilai RM410.87 juta.⁴⁵ Perkara yang sama berlaku dengan Projek Penjara Baru Kuching yang bernilai RM165 juta, yang pada mulanya diberikan kepada WMM Holdings Sdn. Bhd. melalui rundingan langsung dan bukannya tender terbuka (*Rujuk kajian kes 1*). Walaubagaimanapun, kerana kegagalan WMM Holdings Sdn. Bhd. untuk menyiapkan projek tersebut dalam tempoh masa yang ditetapkan dan lanjutan masa yang diluluskan, projek tersebut kemudiannya diberikan kepada TSR Bina Sdn. Bhd. melalui tender terbuka pada tahun 2005 untuk menyiapkan projek yang

⁴⁵ Muka surat 83-84, Auditor General's Report – Government's Financial Statement, Financial Management for the Year 2013 and Activities of the Federal Ministries/Departments and Management of Government Companies, Series 3,
<https://www.audit.gov.my/images/pdf/LKAN2013/Persekutuan/Siri3/SYNOPSIS%20Laporan%20Aktiviti%20Persekutuan%20Siri%203%202013%20Eng.pdf>

terbengkalai ini. Akibatnya, kos keseluruhan asal projek tersebut telah meningkat kepada RM221.11 juta.⁴⁶

Perolehan sistem dan peralatan biometrik dengan nilai keseluruhan RM29.9 juta oleh Jabatan Imigresen Malaysia diberikan kepada HeiTech Padu Berhad pada lewat tahun 2010 tanpa tender terbuka. Banyak sistem dan peralatan biometrik ini akhirnya tidak digunakan oleh Jabatan Imigresen, menimbulkan persoalan samada ini adalah salah satu lagi projek untuk menyalahgunakan wang awam.⁴⁷

Dalam projek pembinaan kuarters kediaman untuk pegawai yang berkahwin oleh Kementerian Pertahanan yang melibatkan 38 projek bernilai RM3.21 bilion (*Rujuk kajian kes 2*), Ketua Audit Negara telah mengaudit 12 projek dan mendapati hanya satu projek diberikan melalui tender terbuka. Yang lainnya diberikan samada melalui rundingan langsung, tender terhad atau sebut harga. Antara 12 projek yang diaudit, enam projek diberikan kepada Syarikat USL, satu usahasama dengan Syarikat Perumahan Negara Bhd. dan Lembaga Tabung Angkatan Tentera Sdn. Bhd. yang dimiliki oleh Kementerian Kewangan, yang mana Ketua Audit Negara mendapati bahawa mereka tidak “berpengalaman” dan “tidak kompeten dari segi teknikal” untuk menyempurnakan projek-projek tersebut.⁴⁸

Dalam kes perolehan penyelenggaraan sistem maklumat hospital oleh Kementerian Kesihatan di mana harga yang berlebihan dikenakan untuk pencetak, sistem dan kakitangan, Ketua Audit Negara mendapati bahawa daripada 12 hospital yang terlibat, satu syarikat sahaja – Systematic Conglomerate Sdn. Bhd. – yang menerima kontrak yang dirunding secara langsung untuk melaksanakan projek lima hospital manakala kontrak untuk tujuh lagi hospital diberikan melalui tender terbuka (*Rujuk kajian kes 3*). Ketua Audit Negara mendapati perbezaan harga yang mengejutkan bernilai RM15 juta di antara kontrak yang diberikan melalui rundingan langsung dan tender terbuka.⁴⁹

Kes-kes lain yang melibatkan penyalahgunaan rundingan langsung termasuk kes Projek Penjara Baru Kuching yang bernilai RM165 juta (*Kajian kes 1*), atau pembinaan Hospital Sultanah Nora Ismail yang bernilai RM200 juta (*Kajian kes 6*), atau projek naik taraf Jalan Klang Lama yang bernilai RM19 juta (*Kajian kes 8*).

Seperti yang dijelaskan dalam kes-kes ini, kaedah rundingan langsung digemari berbanding tender terbuka oleh agensi pemeroleh. Walaubagaimanapun, rundingan

⁴⁶ Muka surat 55-57, Synopsis – Auditor General’s Report for the Year 2010 on the Audit of the Federal Government’s Financial Statement, Financial Management and Activities of the Federal Ministries/Departments and the Management of Government Companies,

<https://www.audit.gov.my/images/pdf/LaporanKAN2011/AGR%20federal%202010%20Synopsis.pdf>

⁴⁷ Muka surat 87-89, Auditor General’s Report 2015, Government’s Financial Statement, Financial Management for the Year 2015 and Activities of the Federal Ministries/Departments and the Management of Government Companies, Series 1,

https://www.audit.gov.my/images/pdf/2016/LKAN_2015_Siri1/FEDERAL/5%20-%20synopsis%20agr2015%20series%201.pdf

⁴⁸ Aidila Razak, Defence Ministry pays RM3.2bil for shoddy quarters, *Malaysiakini*, 15 Okt 2012, <http://www.malaysiakini.com/news/211730>

⁴⁹ Muka surat 67, Synopsis of Auditor General’s Report for the Year 2011 on the Audit of the Federal Government’s Financial Statement, Financial Management and Activities of the Federal Ministries/Departments and the Management of Government Companies,

[https://www.audit.gov.my/docs/B1/LKAN2011/Federal/LKAN%202011%20-%20Synopsis%20\(ENGLISH\).pdf](https://www.audit.gov.my/docs/B1/LKAN2011/Federal/LKAN%202011%20-%20Synopsis%20(ENGLISH).pdf)

langsung perlu dipertimbangkan hanya dan bila perlu di mana tender terbuka boleh dikecualikan. Ia sepatutnya dijalankan bilamana ada keperluan yang mendesak untuk pembelian dibuat dan hanya ada satu pembekal di mana perbandingan harga dan spesifikasi tidak dapat dibuat. Secara prinsip, kontraktor yang dilantik mestilah seorang pakar, dikenali kerana kredibiliti, mempunyai pengalaman terdahulu yang berkaitan, perancangan yang baik, terma-terma penetapan harga yang baik, dan yang paling penting, kontraktor tersebut adalah satu-satunya pembekal atau kontraktor dalam negara untuk item yang ingin dibeli.⁵⁰ Amat jelas dalam laporan ini kes-kes yang dinyatakan tidak memenuhi kriteria yang ditetapkan dan kaedah rundingan langsung telah disalahguna berulang kali.

Mengapa lembaga perolehan projek-projek ini gagal untuk menghentikan penyalahgunaan rundingan langsung yang jelas melanggar ambang dan polisi perolehan? Bukankah menjadi tanggungjawab lembaga perolehan untuk mempertimbangkan dan bersetuju untuk menerima tender berdasarkan prinsip-prinsip, polisi-polisi dan peraturan-peraturan kerajaan sepertimana yang ditetapkan dalam Pekeliling Perbendaharaan PK2?⁵¹

Jelas dalam banyak kes-kes ini, Kementerian Kewangan yang membentuk peraturan-peraturan dan sistem perolehan, juga gagal untuk mematuhi peraturan-peraturan tender terbuka yang ia tetapkan untuk semua. Ia meluluskan pemberian perolehan sistem dan peralatan biometrik kepada HeiTech Padu Berhad oleh Jabatan Imigresen Malaysia.⁵² Perkara yang sama berlaku di mana ia juga meluluskan pemberian projek pembinaan kuarters kediaman kediaman untuk pegawai tentera kepada Syarikat USL, walaupun pemberian projek tersebut dijalankan melalui rundingan langsung oleh Kementerian Pertahanan. Dalam kes pemberian projek sistem maklumat hospital kepada Systematic Conglomerate Sdn. Bhd., Kementerian Kesihatan menyatakan bahawa rundingan langsung projek ini dijalankan oleh Kementerian Kewangan walaupun ia sepatutnya dijalankan melalui tender terbuka.⁵³

Semua agensi yang menerima peruntukan belanjawan daripada kerajaan persekutuan mempunyai tanggungjawab untuk mematuhi kaedah-kaedah dan peraturan-peraturan kewangan yang ditetapkan oleh Perbendaharaan.⁵⁴ Walaubagaimanapun, adalah mustahil untuk memastikan syarat-syarat tender terbuka sistem perolehan dilaksanakan oleh kementerian dan agensi persekutuan, kerajaan negeri dan kerajaan tempatan apabila Kementerian Kewangan yang menetapkan peraturan-peraturan tersebut gagal mematuhi peraturan-peraturannya sendiri.

⁵⁰ Lihat ‘Procurement Issues in Malaysia’, *International Journal of Public Sector Management*, Ogos 2011, Radiah Othman, muka surat 570,
https://www.researchgate.net/publication/238599400_Procurement_issues_in_Malaysia

⁵¹ Muka surat 61, Treasury Circular PK 2 of Malaysia

⁵² <http://says.com/my/news/ag-report-government-wasted-billions-of-ringgit-due-to-poor-finance-management>

⁵³ ‘Printer maintenance is 72 times purchase price’, *Malaysiakini*, 12 Okt 2012,
<https://www.malaysiakini.com/news/211826>

⁵⁴ Artikel 8(i), Malaysia Treasury’s Circular PK1, <http://1pp.treasury.gov.my/>

Langkah-langkah segera yang perlu diambil:

- (a) Kementerian Kewangan memberi contoh kepimpinan yang baik dengan mematuhi dengan ketat kaedah-keadah dan peraturan-peraturannya sendiri berkenaan tender terbuka.
- (b) Menyemak pelan perolehan tahunan semua agensi kerajaan dan memastikan kaedah perolehan dan kepatuhan dengan semua syarat untuk tender terbuka dinyatakan dalam semua projek.
- (c) Menubuhkan satu unit audit dalaman bebas berkenaan kepatuhan dengan polisi perolehan.

4.1.4 Ketidaktelusan dan Desentralisasi Notis-Notis Perolehan Awam

Apabila terdapat ketelusan dalam proses perolehan awam, ada kebarangkalian rendah terjadinya rasuah atau ketidakpatuhan dengan polisi perolehan memandangkan penjual-penjual dapat memastikan bidaan mereka dikendalikan dengan samarata dan disemak dengan adil, manakala orang awam juga boleh memantau pengurusan perolehan awam oleh agensi-agensi kerajaan.

Untuk ketelusan berfungsi, memastikan maklumat perolehan untuk diakses sebanyak mungkin secara terbuka amat penting. Sejak pelaksanaan sistem e-perolehan di Malaysia sejak tahun 2002, terdapat perkembangan dalam ketelusan dalam perolehan awam. Pada masa kini, kerajaan persekutuan menyiaran notis-notis perolehan di portal-portal seperti e-Perolehan (Ilustrasi 1) atau MYPROCUREMENT (Ilustrasi 2).⁵⁵ Pada masa yang sama, kementerian-kementerian yang berbeza dan agensi-agensi kerajaan persekutuan mempunyai bahagian perolehan mereka sendiri dalam laman web masing-masing, seperti dalam kes Kementerian Pendidikan (Ilustrasi 3), sebagai contoh. Ia agak mengelirukan untuk penjual-penjual memutuskan portal mana untuk dirujuk jika mereka ingin membida projek-projek kerajaan.

Walaubagaimanapun, antara 13 negeri di peringkat negeri, hanya portal perolehan Kerajaan Selangor dan Pulau Pinang yang berfungsi sepenuhnya.⁵⁶ Tiada portal yang serupa yang dikendalikan oleh kerajaan negeri Perlis, Perak, Negeri Sembilan, Melaka, Kelantan, Terengganu dan Sabah. Manakala, portal perolehan awam negeri Kedah, Pahang (Ilustrasi 6) dan Sarawak samada kosong atau tidak mempunyai maklumat yang mencukupi.⁵⁷

⁵⁵ E-perolehan (<https://www.eperolehan.gov.my/>), MYPROCUREMENT (<http://myprocurement.treasury.gov.my>), NeTI and e-Perunding (<https://eperunding.treasury.gov.my/v41>).

⁵⁶ Alamat Selangor Online Tender System 2.0 ialah <https://tender.selangor.my/?mid=674>. Portal Perolehan Kerajaan Negeri Pulau Pinang beralamat di <https://www.penang.gov.my/en/tender-dan-sebut-harga>.

⁵⁷ Portal Perolehan Kerajaan Negeri Kedah beralamat di http://ppnk.kedah.gov.my/ms/Muka_surat?type=zByNQuF9FYw=&pid=VJQRsO8+BEFPNoYkW6Bb/A==; Portal Perolehan Kerajaan Negeri Pahang beralamat di <http://pkn.pahang.gov.my/index.php/tender-sebutharga>; dan akhirnya, Portal Perolehan Kerajaan Negeri Sarawak beralamat di http://www.treasury.sarawak.gov.my/muka_surats.php?mod=announcement&sub=announcement_detail&id=5

 Official Portal for
Malaysian Government eProcurement

HOME ABOUT eP eP USERS VALUE ADDED SERVICES HELP AND REFERENCE DOWNLOADS QUICK LINKS SEARCH

Quotation / Tender Notice

Quotation / Tender Notice

Please refer to tab Updated Notice for latest changes by User.

PUBLISH	UPDATED NOTICE	CLOSED	AWARDED	CANCELLED		
PERKHIDMATAN PEMUNGUTAN SAMPAH DAN PEMBERSIHAN TONG-TONG SAMPAH DI INSTITUT LATIHAN PENGURUSAN MATERIEL (INSMAT) TUDM KINRARA, KINRARA, SELANGOR	BAHAGIAN PEROLEHAN	27/06/2018 12:00 PM	11/07/2018 12:00 PM	13	Yes	
PERKHIDMATAN KERJA-KERJA PENCUCIAN DAN PEMBERSIHAN BANGUNAN DI DALAM DAN DI LUAR PEJABAT SERTA SENTAMAN SELAMA DUA (2) TAHUN DI RUMAH MERDEKA, ARKIB NEGARA MALAYSIA NEGERI PERLISKEDAH (SHANMM/12/2018)	ARKIB NEGARA MALAYSIA IBU PEJABAT	27/06/2018 12:00 PM	05/07/2018 12:00 PM	07	Yes	

Ilustrasi 1: Laman Web e-Perolehan

LAMAN UTAMA PERATURAN PEROLEHAN TENDER SENARAI KEPUTUSAN LOGIN SISTEM SOALAN LAZIM

Kata-Kata Aluan YAB Perdana Menteri
Maklumat Am Perolehan Kerajaan
Dasar Perolehan Kerajaan
Objektif Perolehan Kerajaan
Kategori Perolehan
Pendaftaran Syarikat/Firma Perunding/Kontraktor
Inisiatif Perolehan Peringkat Antarabangsa
Integriti Dalam Perolehan Kerajaan

Pautan

Iklan Tender Terkini	Keputusan Tender Terkini	Pengumuman
1. PERKHIDMATAN PENYELENGGARAN SISTEM KESELAMATAN ELEKTRONIK BESESPADU (SKEB) KE PENDAERAH MARANG, TERENGGANU. LAWATAN TAPAK AYAM DIADAKAN PADA 5 JULAI 2018 DI PENDAERAH MARANG, TERENGGANU JAM 9.30 PAGI. DOKUMEN TENDER BOLEH MULA DIBELI PADA 28 JUN 2018 DI BAHAGIAN PEMBANGUNAN 7 PEROLEHAN, IPPN, SEBARANG PERTANYAAN BOLEH MENGHUBUNGI EN. KAMARUL AZHAR BIN CHEK (URUS SETIA TENDER) DI TALIAN 03-87328309.	28/06/2018	26/07/2018
2. SISTEM KELINGKUPAN SASARAN MENIBAK DAN TEMPUR. JARAK DEKAT (CLOSE QUARTER BATTLE) UNTUK PEMBINAAN PEDBAT DAN PUSAT LATIHAN UNIT KOMANDO 69, PASUKAN GERAKAN KHAS, ULU KINTA, PERAK.	28/06/2018	27/07/2018
3. SISTEM PERALATAN BENGKEL UNTUK PEMBINAAN PEJABAT DAN PUSAT LATIHAN UNIT KOMANDO 69, PASUKAN GERAKAN KHAS, ULU KINTA, PERAK.	28/06/2018	30/07/2018

Ilustrasi 2: Laman Web MYPROCUREMENT

kppkm[at]moe.gov.my +603-8000 8000 Direktori Webmel Bahasa Melayu Cari...
 Portal Rasmi
www.moe.gov.my

28/06/2018: Jemputan Menyertai Program "INTAN ST. AKSES"

UTAMA KORPORAT DASAR PEKELEILING MEDIA SUMBER SOALAN LAZIM ARKIB HUBUNGI KAMI

Anda berada di sini: Utama > Sumber > Tender > Kenyataan Tender

Kenyataan Tender

- Iklan Tender bagi projek Projek Menaiktaraf Sekolah Menengah Vokasional Sungai Petani 2 Kepada Kolej... 16/05/2018
- Iklan Tender bagi tiga (3) projek Cadangan Menaiktaraf Sekolah Menengah Vokasional Kepada Kolej Voka... 27/04/2018
- Iklan Projek Pembinaan Sekolah Baharu 24 Bilik Darjah Baru Dan Lain-Lain Kemudahan Sekolah Kebangsaan... 10/04/2018
- Iklan Tender Bagi Projek Cadangan Menaiktaraf Sekolah Menengah Teknik Sepang Kepada Kolej Vokasional... 03/04/2018
- Sebut Harga Bagi Pembekalan Pakaian Seragam Pembantu Operasi dan Pemandu Jemaah Nazir dan Jaminan Ku... 27/03/2018
- IKLAN PEMBINAAN SEKOLAH BAHRU KOMPLEKS SEKOLAH 24 BILIK DARJAH DAN 6 KELAS PPKI DAN LAIN-LAIN KEMUD... 27/03/2018
- Iklan Tender bagi lima (5) projek Cadangan Menaiktaraf Sekolah Menengah Vokasional Kepada Kolej Voka... 29/03/2018
- IKLAN TENDER BAGI PROJEK PEMBINAAN GANTIAN PENUH 6 BILIK DARJAH. (200 PELAJAR) ASRAMA DAN (6 UNIT) R... 09/03/2018

Ilustrasi 3: Laman Web Kementerian Pendidikan

Dapatkan maklumat tender dan sebut harga terkini di negeri Selangor!

[Daftar Syarikat](#)

[Semak Pendaftaran Syarikat](#)

Tender & Sebut Harga

Semua

Tender

Sebut Harga

Papar 10 rekod

Carian:

No / Tajuk	Kod Bidang	Tarikh Jual	Tarikh Tutup	Harga Dokumen
Majlis Bandaraya Petaling Jaya MBPJ/TD/P/050/2018 CADANGAN PERKHIDMATAN MEREKABENTUK, MEMBANGUN, MEMASANG, MENGUJI, MENTAULIH DAN MENYELENGGARA PERISIAN DAN APLIKASI SISTEM MAKLUMAT EKSEKUTIF EXECUTIVE INFORMATION SYSTEM - EIS BAGI TEMPOH 18 BULAN UNTUK MAJLIS BANDARAYA PETALING JAYA	MOF 210103 DAV 210104	27 Jun 2018	17 Jul 2018	RM 50.00
Majlis Perbandaran Ampang Jaya MPAJ/05/01/02-009/18 CADANGAN KERJA-KERJA PEMBAIKAN 'MONSOON DRAIN' DI TAPAK PASAR PANDAN JAYA, AMPANG, SELANGOR DARUL EHSAN.	Gred CIDB G1 CIDB CE21	4 Jul 2018	11 Jul 2018	RM 100.00
Majlis Perbandaran Ampang Jaya MPAJ/05/10/02-001/18	Gred CIDB G1	4 Jul 2018	11 Jul 2018	RM 100.00

Ilustrasi 4: Portal Perolehan Kerajaan Negeri Selangor

"Gerbang Pembayaran Online Kerajaan Negeri Pulau Pinang"

HEBAHAN UMUM

- KEPUTUSAN TENDER (BANTAHAN): MBPP-MBPP.T.NO.15/2018 (K) [BROW](#)
- KEPUTUSAN SEBUT HARGA(BANTAHAN): Perbadanan Pembangunan Pulau Pinang PPPP/BJP/01/2018 [BROW](#)
- KEPUTUSAN SEBUT HARGA(BANTAHAN): Perbadanan Pembangunan Pulau Pinang PPPP/BJP/01/2018 [BROW](#)
- Kursus Pengurusan Kualiti HPSK Kepada Kontraktor [BROW](#)
- GANGGUAN SISTEM PEMBAYARAN KERAJAAN NEGERI PULAU PINANG MELALUI SISTEM [sysP](#). [Lagi...](#)

BERITA PEROLEHAN

- SEBUT HARGA: PSUK PSUKPP/42/2018 [BROW](#)
- KEPUTUSAN SEBUT HARGA(BANTAHAN): POC PPPP/CT/05/2018 [BROW](#)
- TENDER: PSP-T/118020 [BROW](#)
- TENDER: PDC-PPP/7/E14/1/2018 [BROW](#)
- SEBUT HARGA: PSUK PSUKPP/42/2018 [BROW](#)
- SEBUT HARGA: Jab. Kerja Raya-SH/N/1921/28/2018 [BROW](#)
- SEBUT HARGA: Jab. Kerja Raya-SH/N/1921/27/2018 [BROW](#)
- SEBUT HARGA: Jab. Kerja Raya-SH/N/1921/26/2018 [BROW](#)
- SEBUT HARGA: Jab. Kerja Raya-SH/N/1921/25/2018 [BROW](#)
- SEBUT HARGA: JAB. KERJA RAYA BIL.(24)JKR-OKN.PP.E/03.2018 [BROW](#)

Tajuk Perolehan : [CARA](#)

Tajuk Perolehan	Jenis	Kod Bidang	Tarikh Jual	Tarikh Tutup	Harga Dokumen
Jabatan Kerja Raya Bil (22) JKRC/PPP-E/03/2018 KERJA-KERJA MENAHLIRAF BILIK SAMPAH YANG TELAH ROSAK DAN KERJA-KERJA BERKAITAN DI RUMAH PANGSA MAK MANDIN J, SERERANG PERAI UTARA, PULAU PINANG	Sebutharga	CIDB Gred - G1 - ME - M01 (Bumiputera)	13-Jun-2018	28-Jun-2018 12:00 pm	RM 10.00
Pel. Setiausaha Kerajaan Negeri PSUKPP/39/2018 KERJA-KERJA MENAHLIRAF BILIK SAMPAH YANG TELAH ROSAK DAN KERJA-KERJA BERKAITAN DI RUMAH PANGSA MAK MANDIN J, SERERANG PERAI UTARA, PULAU PINANG	Sebutharga	CIDB Gred - G1 - B - B04 atau Gred - G1 - CE - CE21	21-Jun-2018	28-Jun-2018 12:00 pm	RM 10.00
Pel. Setiausaha Kerajaan Negeri PSUKPP/40/2018 KERJA-KERJA MENAHLIRAF BILIK SAMPAH YANG TELAH ROSAK DAN KERJA-KERJA BERKAITAN DI RER AMBANG JAJAR, SERERANG PERAI UTARA, PULAU PINANG	Sebutharga	CIDB Gred - G1 - B - B04 atau Gred - G1 - CE - CE21	21-Jun-2018	28-Jun-2018 12:00 pm	RM 10.00
Perbadanan Pembangunan Pulau Pinang PPP/BJP/02/2018	Sebutharga				

Ilustrasi 5: Portal Perolehan Kerajaan Negeri Penang

LAMAN WEB RASMI
PEJABAT KEWANGAN DAN PERBENDAHARAAN
NEGERI PAHANG DARUL MAKMUR

UTAMA INFO KORPORAT PEKELILING & SURAT EDARAN SUMBER PENERBITAN PERAKAUNAN AKRUAN SOALAN LAZIM HUBUNGKAMI

Tender Dan Sebutharga

Tiada kenyataan sebut harga buat masa ini

e-PENYERTAAN DATASET ARKIB GALERI FOTO GALERI AUDIO / VIDEO DASAR KESELAMATAN PETA LAMAN PENAFIAN DASAR PRIVASI

Hakcipta Terpelihara @ 2017 Pejabat Kewangan dan Perbendaharaan Negeri Pahang. Sesuai dipapar menggunakan IE 8,Mozilla Firefox dan Google Chrome dengan resolusi 1600x900

PEJABAT KEWANGAN DAN PERBENDAHARAAN NEGERI PAHANG
Tingkat 3, 5 & 6, Blok B,Wisma Sri Pahang,
25503 Kuantan, Pahang Darul Makmur.
No. Telefon : (609-5126800

KAUNTER PELAWAT
Hari Ini 45
Minggu Ini 396
Keseluruhan 25076

Ilustrasi 5: Bahagian Perolehan Perbendaharaan Kerajaan Negeri Pahang

Kesannya, amat sukar untuk pembekal/penjual dan orang awam untuk mendapatkan maklumat berkenaan notis-notis perolehan awam yang dikeluarkan oleh 11 kerajaan negeri, apatah lagi spesifikasi projek, kriteria pemberian dan sebagainya. Keadaan ini boleh menjurus kepada kaedah perolehan barang, perkhidmatan dan kerja raya yang tidak berdaya saing melalui pembelian langsung/sebut harga/sistem tender tertutup.

Langkah-langkah segera yang perlu diambil:

- (a) Mengikut contoh kerajaan negeri Selangor dan Pulau Pinang di mana semua kerajaan negeri yang lain perlu membina portal yang berasingan dan dikhaskan untuk menyediakan maklumat berkenaan perolehan awam. Ini termasuk notis-notis permintaan untuk sebut harga atau tender dan dokumen-dokumen berkaitan, dan keputusan muktamad semua perolehan awam.
- (b) Membina portal perolehan awam sehenti untuk semua kementerian persekutuan dan agensi.

4.1.5 Penilaian Kabur dan Proses Membuat Keputusan

Surat Pekeliling Perbendaharaan PK2 menyatakan proses-proses dan kriteria dalam mengendalikan sebut harga dan tender.

Pembelian Langsung

Untuk perolehan barang dan perkhidmatan di bawah RM20,000 melalui kaedah pembelian langsung, ketua agensi/pegawai pengawasan/pegawai berkuasa perlu menilai bidaan-bidaan berdasarkan kaji selidik harga pasaran dan memilih harga tawaran yang paling bermanfaat kepada kerajaan.⁵⁸

Jenis Perolehan	Pembelian Langsung		
	Jumlah	Kriteria Pemilihan	Kelulusan
Barangan dan Perkhidmatan	Di bawah RM20,000	Kaji selidik pasaran dengan mendapatkan sekurang-kurangnya tiga sebut harga untuk perbandingan.	Pegawai Pengawasan/Ketua Agensi/Pegawai Berkuasa

Pelantikan Langsung

Kaedah pelantikan langsung hanya boleh digunakan untuk perolehan kerja raya kurang daripada RM20,000. Pelantikan langsung boleh dibuat di kalangan kontraktor Gred G1 yang berdaftar dengan CIDB dengan Sijil Perolehan Kerja Kerajaan, SPKK dan Sijil Taraf Bumiputera, STB. Pekeliling Perbendaharaan tidak menyatakan pihak yang meluluskan pelantikan langsung tersebut.

⁵⁸ Muka surat 12, Treasury Circular PK 2 of Malaysia

Jenis Perolehan	Lantikan Langsung		
	Jumlah	Kriteria Pemilihan	Kelulusan
Kerja Raya	Di bawah RM20,000	Kontraktor Gred G1 yang berdaftar dengan CIDB dan SPKK dengan sijil Bumiputera	Tiada

Sebut Harga

Untuk perolehan barang dan perkhidmatan antara RM20,000 hingga RM500,000 melalui kaedah sebut harga, dua jawatankuasa penilaian akan ditubuhkan.

Jawatankuasa penilaian teknikal diwajibkan untuk menilai sebut harga berdasarkan spesifikasi dalam dokumen perolehan, dokumen yang dikemukakan oleh pembida, penyata kepatuhan dan/atau penilaian fizikal. Manakala *jawatankuasa penilaian harga* perlu menjalankan penilaian dengan mengambil kira pelbagai faktor seperti terma-terma bayaran, kadar bayaran, penjadualan, diskaun, harga pasaran, dan kapasiti pembida. Mereka juga diwajibkan untuk membuat perbandingan sebut harga yang seimbang, dan penilaian perolehan aset seperti kenderaan, jentera, sistem maklumat, dan sebagainya mestilah berdasarkan kos keseluruhan bidaan.⁵⁹

Untuk perolehan kerja raya antara RM20,000 hingga RM500,000 melalui panggilan sebut harga, hanya satu jawatankuasa penilaian akan ditubuhkan. Jawatankuasa penilaian ini diwajibkan untuk menjalankan penilaian kepatuhan semua syarat-syarat yang dinyatakan dalam dokumen perolehan daripada pembida, kapasiti/kepakaran pembida seperti pengalaman kerja terdahulu, prestasi kerja masa kini, tarikh penyempurnaan/pelaksanaan dan kapasiti kewangan pembida, termasuk mempunyai modal minimum 1.5% daripada harga anggaran oleh agensi dalam bentuk aset cair untuk kerja raya bernilai antara RM200,000 hingga RM500,000.⁶⁰

Satu jawatankuasa sebut harga yang terdiri daripada sekurang-kurangnya tiga ahli yang dilantik oleh Ketua Agensi/Pegawai Pengawasan akan menentukan pemenang bidaan berdasarkan bidaan yang paling bermanfaat kepada kerajaan dan memastikan semua bidaan diberi peluang samarata. Jawatankuasa tersebut perlu membuat keputusan dalam satu mesyuarat dan keputusan tersebut perlu sebulat suara. Jika tiada keputusan sebulat suara, perkara tersebut akan dirujuk kepada lembaga agensi perolehan untuk keputusan muktamad.⁶¹

⁵⁹ Muka surat 22-24, Treasury Circular PK 2 of Malaysia

⁶⁰ Muka surat 24-25, Treasury Circular PK 2 of Malaysia

⁶¹ Muka surat 27, Treasury Circular PK 2 of Malaysia.

Jenis Perolehan	Jumlah	Sebut Harga		
		Kriteria Pemilihan	Penilaian	Kelulusan
Barangan dan Perkhidmatan	RM20,000 – RM50,000	Jemputan sekurang-kurangnya tiga sebut harga untuk perbandingan.	Jawatankuasa Penilaian terdiri daripada tidak kurang daripada tiga ahli yang dilantik oleh Ketua Agensi.	Jawatankuasa Sebut Harga terdiri daripada tidak kurang daripada tiga ahli yang dilantik oleh Ketua Agensi/Pegawai Pengawasan
	RM50,000 – RM100,000	<p>Kaji selidik pasaran dengan menjemput sekurang-kurangnya lima sebut harga daripada pembekal dengan status Bumiputera.</p> <p>Jawatankuasa Penilaian Teknikal akan menilai berdasarkan spesifikasi yang ditetapkan dalam dokumen perolehan, dokumen yang dikemukakan oleh pembida, penyatakepatuhan dan penilaian fizikal.</p> <p>Jawatankuasa Penilaian Harga akan menilai berdasarkan terma bayaran, kadar bayaran, tempoh masa, diskaun, harga pasaran terbuka dan kapasiti pembida dengan seimbang.</p>	(a) Jawantankuasa Penilaian Teknikal terdiri daripada tidak kurang daripada tiga ahli. (b) Jawantankuasa Penilaian Harga terdiri daripada tidak kurang daripada dua ahli.	Jawatankuasa Sebut Harga terdiri daripada tidak kurang daripada tiga ahli yang dilantik oleh Ketua Agensi/Pegawai Pengawasan di mana salah seorang daripada mereka daripada kumpulan pengurusan atau profesional.
	RM100,000 – RM500,000	<p>Kaji selidik pasaran dengan menjemput sekurang-kurangnya lima sebut harga. Pembekal dengan status Bumiputera diberi keutamaan dari segi harga.</p> <p>Jawatankuasa Penilaian Teknikal akan menilai berdasarkan spesifikasi yang ditetapkan dalam dokumen perolehan, dokumen yang dikemukakan oleh pembida, penyatakepatuhan dan penilaian fizikal.</p> <p>Jawatankuasa Penilaian Harga akan menilai berdasarkan terma bayaran, kadar bayaran, tempoh masa, diskaun, harga pasaran terbuka dan kapasiti pembida dengan seimbang.</p>	(a) Jawantankuasa Penilaian Teknikal terdiri daripada tidak kurang daripada tiga ahli. (b) Jawantankuasa Penilaian Harga terdiri daripada tidak kurang daripada dua ahli.	Jawatankuasa Sebut Harga terdiri daripada tidak kurang daripada tiga ahli yang dilantik oleh Ketua Agensi/Pegawai Pengawasan di mana salah seorang daripada mereka daripada kumpulan pengurusan atau profesional.

Jenis Perolehan	Jumlah	Sebut Harga		
		Kriteria Pemilihan	Penilaian	Kelulusan
Kerja Raya	RM20,000 – RM200,000	<p>Kaji selidik pasaran dengan menjemput sekurang-kurangnya lima sebut harga daripada kontraktor Gred G1 berdaftar dengan CIDB dan dengan pensijilan SPKK.</p> <p>Jawatankuasa Penilaian akan menilai berdasarkan kepatuhan semua syarat yang ditetapkan dalam dokumen perolehan oleh pembida, kapasiti/kepakaran pembida seperti pengalaman kerja terdahulu, prestasi kerja yang sedang berjalan, tarikh siap/penghantaran dan kapasiti kewangan pembida.</p>	Jawatankuasa Penilaian terdiri daripada tidak kurang daripada tiga ahli di mana salah seorang daripada mereka adalah pegawai teknikal.	Jawatankuasa Sebut Harga terdiri daripada tidak kurang daripada tiga ahli yang dilantik oleh Ketua Agensi/Pegawai Pengawasan di mana salah seorang daripada mereka adalah pegawai teknikal.
	RM200,000 – RM500,000	<p>Kaji selidik pasaran dengan menjemput sekurang-kurangnya lima sebut harga daripada kontraktor Gred G2 berdaftar dengan CIDB dan dengan pensijilan SPKK.</p> <p>Jawatankuasa Penilaian akan menilai berdasarkan kepatuhan semua syarat yang ditetapkan dalam dokumen perolehan oleh pembida, kapasiti/kepakaran pembida seperti pengalaman kerja terdahulu, prestasi kerja yang sedang berjalan, tarikh siap/penghantaran dan kapasiti kewangan pembida termasuk mempunyai modal minimum 1.5% harga anggaran agensi dalam bentuk aset cair.</p>	Jawatankuasa Penilaian terdiri daripada tidak kurang daripada tiga ahli di mana salah seorang daripada mereka adalah pegawai teknikal.	Jawatankuasa Sebut Harga terdiri daripada tidak kurang daripada tiga ahli yang dilantik oleh Ketua Agensi/Pegawai Pengawasan di mana salah seorang daripada mereka adalah pegawai teknikal.

Tender

Untuk perolehan barang, perkhidmatan dan kerja raya yang menggunakan kaedah tender terbuka, terdapat dua jawatankuasa yang serupa dengan proses sebut harga, untuk menjalankan penilaian semua penyerahan tender. Untuk kerja raya yang tidak berdasarkan *Turnkey or Build and Design*, hanya ada satu jawatankuasa penilaian yang akan ditubuhkan.

Asas penilaian tender termasuk kepatuhan syarat-syarat yang ditetapkan dalam dokumen tender, kapasiti teknikal pembida seperti perkara professional dan teknikal, pengalaman kerja, rekod prestasi, projek yang sedang dijalankan oleh pembida, janakuasa (disewa atau dimiliki sendiri), kapasiti kewangan seperti putaran modal, nilai bersih, kemudahan kredit, tarikh penyempurnaan, laporan kewangan untuk tiga tahun kebelakang untuk kontraktor Gred G7 dan dokument-dokumen lain seperti kontrak kerja raya, laporan pemantauan prestasi kerja yang sedang dijalankan dan laporan jurutera projek berkenaan prestasi kerja.⁶² Untuk perolehan barang dan perkhidmatan melalui tender, kelulusan muktamad terletak di Lembaga Tender, A dan B. Lembaga Tender A (untuk perolehan bernilai lebih daripada RM20 juta) terdiri daripada ketua setiausaha Perbendaharaan, dan Ketua Pengarah Jabatan Kerja Raya atau wakil mereka. Lembaga Tender B (untuk perolehan di bawah RM20 juta) terdiri daripada ketua setiausaha kementerian berkenaan atau timbalan mereka sebagai pengurus, setiausaha bahagian atau ketuanya, dan pegawai dari kementerian atau jabatan lain yang boleh menyumbang dari segi pengetahuan dan pengalaman berkaitan barang dan perkhidmatan yang diperoleh.

Perkara yang sama dalam perolehan kerja raya di mana kelulusan akan ditentukan oleh Lembaga Tender A (untuk perolehan bernilai lebih daripada RM20 juta) dan Lembaga Tender B (untuk perolehan bernilai di bawah RM20 juta). Lembaga Tender A terdiri daripada Ketua Pengarah Jabatan Kerja Raya atau timbalannya sebagai pengurus, wakil ketua setiausaha Perbendaharaan dan wakil ketua setiausaha Jabatan Kerja Raya. Lembaga Tender B terdiri daripada Ketua Pengarah Jabatan Kerja Raya atau timbalannya sebagai pengurus, wakil ketua setiausaha Jabatan kerja Raya, dan pegawai dari kementerian atau jabatan lain yang boleh menyumbang dari segi pengetahuan dan pengalaman berkenaan barang dan perkhidmatan yang diperoleh.

Lembaga-lembaga tender diwajibkan untuk memastikan bahawa terdapat peruntukan belanjawan yang mencukupi sebelum perolehan dibuat, untuk memastikan maklumat penting telah dimasukkan dalam iklan tender, untuk memeriksa bilangan pembida dan harga tawaran, untuk memastikan pegawai yang sama tidak berada dalam kedua jawatankuasa penilaian tender dan jawatankuasa pembukaan tender, untuk memastikan tempoh sah tender adalah betul sebelum membuat keputusan, dan untuk memastikan tahap pembida bersesuaian dengan kategori tender.⁶³

⁶² Muka surat 49-54, Treasury Circular PK 2 of Malaysia

⁶³ Muka surat 65, Treasury Circular PK 2 of Malaysia

Peraturan-peraturan penilaian sebut harga dan tender ini agak menyeluruh. Walaubagaimanapun, sukar untuk menilai setakat mana peraturan-peraturan ini dipatuhi oleh pegawai pemerolehan awam untuk memastikan pembida yang sesuai dipilih kerana keputusan penuh jawatankuasa penilaian, jawatankuasa sebut harga dan lembaga tender dalam semua perolehan awam tidak didedahkan dan ketiadaan kajian menyeluruh yang bebas berkenaan ini.

Walaubagaimanapun, keputusan tidak baik dalam perolehan awam menjadi bahan berita setiap tahun apabila Ketua Audit Negara mengeluarkan laporan tahunannya. Dalam kes pembinaan kuarters kediaman untuk pegawai tentera oleh Kementerian Pertahanan, projek ini membina 46,880 unit Kuarters kediaman Perkahwinan pelbagai kelas setakat Disember 2011.

Walaubagaimanapun, audit mendapati bahawa prestasi keseluruhan projek pembinaan 12 Kuarters kediaman Perkahwinan tidak memuaskan. Antara kelemahan yang didapati adalah kegagalan kontraktor untuk menyiapkan pembinaan dalam tempoh kontrak asal dan lanjutan masa diberikan dari 94 hingga 1,240 hari; menyiapkan projek Kuarters kediaman Perkahwinan yang terdiri daripada beberapa kecacatan dan kerosakan pembinaan dan kontraktor gagal untuk membaiki semua kecacatan/kerosakan dalam tempoh masa yang ditetapkan; keadaan ini mengakibatkan peningkatan dalam kos projek daripada RM174.43 juta kepada jumlah keseluruhan RM1,297.18 juta (kenaikan sebanyak 15.5%), berbanding kos projek asal yang bernilai RM1,122.75 juta (Laporan Ketua Audit Negara 2011).⁶⁴ Ia juga dilaporkan bahawa 2,085 aduan kerosakan dalam projek tersebut, termasuk papan siling yang reput kerana kebocoran dan “bau busuk” kerana kebocoran sistem pembentungan (*Kajian kes 2*).

Dalam kes pembinaan Hospital Tampin oleh Jabatan Kerja Raya (PWD), kontraktor Fajarbaru Builders Sdn. Bhd. (Fajarbaru) telah dilantik pada tahun 2009 melalui tender terhad menggunakan kaedah *reka dan bina*, di mana kontrak ini bernilai RM138.39 juta. Kementerian Kesihatan Malaysia (MOH) adalah pemilik projek. PWD bertindak sebagai agensi pelaksana dan Pengarah Cawangan Kerja Kesihatan dan PWD adalah Pengarah Projek.

⁶⁴ Muka surat 72-73, Synopsis of Auditor General's Report for the Year 2011 on the Audit of the Federal Government's Financial Statement, Financial Management and Activities of the Federal Ministries/Departments and the Management of Government Companies,
[https://www.audit.gov.my/docs/B1/LKAN2011/Federal/LKAN%202011%20-%20Synopsis%20\(ENGLISH\).pdf](https://www.audit.gov.my/docs/B1/LKAN2011/Federal/LKAN%202011%20-%20Synopsis%20(ENGLISH).pdf)

Jenis Perolehan	Jumlah	Tender Terbuka		
		Kriteria Pemilihan	Penilaian	Kelulusan
Barangan dan Perkhidmatan	Melebihi RM500,000	<p>Jawatankuasa Penilaian Teknikal akan menilai berdasarkan spesifikasi yang ditetapkan dalam dokumen perolehan, dokumen yang dikemukakan oleh pembida, penyata kepatuhan dan penilaian fizikal.</p> <p>Jawatankuasa Penilaian Harga akan menilai berdasarkan terma bayaran, kadar bayaran, tempoh masa, diskaun, harga pasaran terbuka dan kapasiti pembida dengan seimbang.</p>	<p>(a) Jawantankuasa Penilaian Teknikal terdiri daripada tidak kurang daripada tiga ahli.</p> <p>(b) Jawantankuasa Penilaian Harga terdiri daripada tidak kurang daripada dua ahli.</p>	<p>Lembaga Tender A (untuk perolehan melebihi RM20 juta) terdiri daripada ketua setiausaha kementerian atau timbalannya sebagai pengurus, wakil ketua setiausaha Perbendaharaan dan Ketua Pengarah Jabatan Kerja Raya atau wakilnya.</p> <p>Lembaga Tender B (untuk perolehan di bawah RM20 juta) terdiri daripada ketua setiausaha kementerian atau timbalannya sebagai pengurus, setiausaha bahagian atau ketuanya, dan pegawai dari kementerian atau dari jabatan lain yang boleh menyumbang dari segi pengetahuan dan pengalaman berkenaan barang atau perkhidmatan yang diperoleh.</p>
Kerja Raya	Melebihi RM500,000	Jawatankuasa Penilaian akan menilai berdasarkan kepatuhan semua syarat yang ditetapkan dalam dokumen perolehan oleh pembida, kapasiti/kepakaran pembida seperti pengalaman kerja terdahulu, prestasi kerja yang sedang berjalan, tarikh siap/penghantaran dan kapasiti kewangan pembida termasuk mempunyai modal minimum.	Jawatankuasa Penilaian terdiri daripada tidak kurang daripada tiga ahli di mana salah seorang daripada mereka adalah pegawai teknikal.	<p>Lembaga Tender A (untuk perolehan melebihi RM20 juta) terdiri daripada Ketua Pengarah Jabatan Kerja Raya atau timbalannya sebagai pengurus, wakil ketua setiausaha Perbendaharaan dan wakil ketua setiausaha Jabatan Kerja Raya.</p> <p>Lembaga Tender B (untuk perolehan di bawah RM20 juta) terdiri daripada Ketua Pengarah Jabatan Kerja Raya atau timbalannya sebagai pengurus, wakil ketua setiausaha Jabatan Kerja Raya, dan pegawai dari kementerian atau dari jabatan lain yang boleh menyumbang dari segi pengetahuan dan pengalaman berkenaan barang atau perkhidmatan yang diperoleh.</p>

Audit projek ini mendapati prestasi kontraktor tidak memuaskan kerana projek ini mengalami kelewatan selama 150 hari lagi selepas lanjutan masa selama 344 hari (31.4% daripada tarikh asal). Akibatnya Gantirugi Tetap (LAD) yang berjumlah RM3.84 juta, dikenakan ke atas kontraktor untuk kelewatan; kegagalan kontraktor dalam penilaian teknikal telah menyebabkan projek tersebut tidak dapat disiapkan tepat pada masanya; salah satu daripada Dewan Bedah yang dibina tidak dapat digunakan walaupun projek tersebut diserahkan kepada MOH pada 3 Oktober 2013 (2 tahun dan 3 bulan); pentadbiran kontrak tidak cekap kerana kelewatan kelulusan dalam tempoh 28 hari dan 207 hari; pengeluaran Sijil Perakuan Tidak Siap (CNC) lewat selama 173 hari daripada tarikh penyempurnaan asal sepetimana yang ditetapkan dalam kontrak; dan kelewatan penyerahan kepada MOH selama tiga bulan. Antara kualiti kerja yang rendah adalah dinding yang dibina di sekitar kompleks hospital mempunyai keretakan sebanyak 1,182 mata. Tambahan lagi, reka bentuk tangki air yang tidak sesuai menyebabkan wujudnya *Total Coliform Bacteria* dalam sampel air daripada tangki air Blok A dan B yang mana melanggar piawaian parameter yang dibenarkan dalam air yang dirawat (*Kajian kes 7*).

Dalam laporan Ketua Audit Negara 2014, Majlis Bandaraya Pulau Pinang telah didapati memberikan satu projek bernilai RM147,700 kepada seorang kontraktor yang telah lewat dalam menyiapkan dua projek bernilai RM248,200 selama 71 hingga 88 hari. Penyempurnaan projek baru ini mengalami kelewatan selama 73 hari (*Kajian kes 10*).

Kes-kes ini menimbulkan persoalan serius berkenaan peranan efektif jawatankuasa penilaian teknikal, jawatankuasa penilaian harga, jawatankuasa sebut harga, dan lembaga tender dan pemerhatian mereka berkenaan kaedah-kaedah dan peraturan-peraturan polisi perolehan.

Pada masa notis-notis perolehan awam disiarkan oleh beberapa kementerian persekutuan, kerajaan negeri dan kerajaan tempatan, proses membuat keputusan semua agensi kerajaan terus dijalankan dalam rahsia. Dalam banyak kes, pembida dan orang awam tidak dapat mengetahui bagaimana penjual-penjual menghantar bidaan mereka untuk perolehan awam, siapa pembida-pembida tersebut, apakah mata mereka, apakah asas projek/kontrak diberikan, dan atas sebab apa penolakan dibuat terhadap pembida-pembida yang tidak berjaya.

Langkah-langkah segera yang perlu diambil:

- (a) Pihak yang bertanggungjawab memberikan kelulusan untuk pelantikan langsung untuk perolehan kerja raya bernilai kurang daripada RM20,000 perlu dinyatakan dengan jelas dalam Pekeliling Perbendaharaan 2 untuk kebertanggungjawaban.
- (b) Penjual/Kontraktor yang mempunyai rekod yang buruk perlu disenarai hitam.

4.1.6 Pendedahan Pemberian Kontrak

Surat Pekeliling Perbendaharaan PK2 mewajibkan agensi perolehan untuk menyiar keputusan muktamad Jawatankuasa Agensi Sebut Harga/ Lembaga Perolehan di papan kenyataan/portal web agensi. Ia perlu memasukkan nama pembida yang berjaya, harga tawaran, dan tempoh penyempurnaan/penghantaran.⁶⁵

Sementara portal perolehan kerajaan persekutuan hanya menyiar notis-notis perolehan, portal perolehan kerajaan negeri Selangor dan Pulau Pinang mengambil satu lagi langkah ke depan dengan mengumumkan bil kuantiti, spesifikasi dan reka bentuk pembelian/projek apabila menyiar notis-notis perolehan. Untuk pembelian/projek di mana satu keputusan telah dibuat, portal perolehan kerajaan persekutuan menyiar nama pembida yang berjaya, portal perolehan kerajaan negeri Selangor dan Pulau Pinang pula menyiar nama syarikat yang memenangi bidaan bersama harga tawaran.

Walaubagaimanapun, dalam kes kerajaan negeri Selangor dan Pulau Pinang, keduanya tidak menyiar bil kuantiti, spesifikasi dan reka bentuk yang ditawarkan oleh syarikat yang memenangi pembelian/perolehan yang muktamad. Oleh yang demikian, amat sukar bagi orang awam untuk menilai pemberian pembelian/projek dan memantau pelaksanaan pembelian/projek.

Langkah-langkah segera yang perlu diambil:

- (a) Portal perolehan kerajaan persekutuan MYPROCUREMENT dan semua portal perolehan kerajaan negeri perlu menyiar bil kuantiti, spesifikasi dan reka bentuk pembelian/projek apabila menyiar notis-notis perolehan.
- (b) Portal perolehan kerajaan persekutuan MYPROCUREMENT dan semua portal perolehan kerajaan negeri perlu menyatakan nama pembida yang berjaya, harga tawaran dan tarikh penyempurnaan/penghantaran projek.
- (c) Apabila menyiar pemberian kontrak kepada pembida yang berjaya, Portal perolehan kerajaan persekutuan MYPROCUREMENT dan semua portal perolehan kerajaan negeri perlu juga mendedahkan sebab-sebab pemberian kontrak.

⁶⁵ Lihat Artikel 7(xiii)(c)(4) and Article 8(xiv)(a)(4) of Circular PK2 of Treasury of Malaysia.
<http://1pp.treasury.gov.my/>

4.1.7 Kekurangan pemantauan, pengurusan dan penilaian prestasi pembekal/kontraktor

Pembekal mungkin menghantar barang dan perkhidmatan yang berbeza daripada spesifikasi, reka bentuk, kualiti dan kuantiti sepetimana yang ditetapkan dalam dokumen perolehan kerajaan jika tiada pemantauan dibuat oleh agensi perolehan. Perkara yang sama juga dalam kerja pembinaan, walaupun kontraktor mungkin telah diberi projek melalui proses sebut harga/tender yang berdaya saing, kualiti kerja yang rendah dan kelewatan penyempurnaan projek mungkin masih boleh berlaku jika tiada pemantauan dibuat oleh agensi perolehan semasa tempoh pembinaan.

Peraturan polisi perolehan Malaysia jelas menyatakan bahawa agensi perolehan kerajaan boleh memeriksa dan menguji barang, perkhidmatan dan kerja raya yang diperoleh semasa tempoh penghasilan atau pada bila-bila masa sebelum penyempurnaan. Pembida-pembida diwajibkan untuk memudahkan pemeriksaan dan pengujian tersebut apabila perlu. Agensi perolehan juga mempunyai hak untuk menolak barang, perkhidmatan dan kerja raya yang berkualiti rendah. Mereka juga mempunyai hak untuk menolak barang, perkhidmatan dan kerja raya yang berbeza daripada spesifikasi dalam perjanjian.⁶⁶ Walaubagaimanapun, banyak kes menunjukkan kegagalan dalam menggunakan hak-hak ini bila perlu.

Sekali lagi, banyak dalam contoh-contoh perolehan kerajaan, jelas bahawa pemantauan dan penilaian prestasi penjual/kontraktor dijalankan dengan tidak teratur atau amat kekurangan.

Sebagai contoh, dalam pembinaan penjara baru Kuching (*Kajian kes 1*), Ketua Audit Negara mendedahkan bahawa Jabatan Penjara Malaysia sebenarnya tidak mempunyai pegawai teknikal untuk memantau pembinaan penjara baru dan bayaran diluluskan walaupun kerja dan penyelenggaran berkualiti rendah.⁶⁷

Dalam kes pembinaan sistem pembentungan baru, dan naik taraf dan pemberian sistem pembentungan sedia ada (di bawah Pelan Malaysia Kesembilan dengan peruntukan sebanyak RM3.162 bilion dan Pelan Malaysia Kesepuluh dengan peruntukan sebanyak RM464 juta), Ketua Audit Negara mendapati kualiti sisa kumbahan 9 daripada 16 loji rawatan kumbahan (56.2%) tidak memenuhi piawaian pengeluaran sisa kumbahan yang ditetapkan oleh Jabatan Alam Sekitar (DOE) kerana kurangnya pemantauan oleh Jabatan Perkhidmatan Pembentungan (SSD) yang memperoleh projek tersebut.⁶⁸

⁶⁶ Annex 2.3, PK2 of Treasury of Malaysia.

⁶⁷ Muka surat 55, Synopsis – Auditor General's Report for the Year 2010 on the Audit of the Federal Government's Financial Statement, Financial Management and Activities of the Federal Ministries/Departments and the Management of Government Companies,

<https://www.audit.gov.my/images/pdf/LaporanKAN2011/AGR%20federal%202010%20Synopsis.pdf>

⁶⁸ Muka surat 29-30, Auditor General Report 2012 - Activities of the Federal Ministries/Departments and the Management of Government Companies, Siri 2,

<https://www.audit.gov.my/images/pdf/LKAN2012/Persekutuan/Siri2/synopsis%20ikan2012%20siri%202%20-%20a5.pdf>

Dalam kes projek penyeleggaraan sistem maklumat hospital (HIS) yang diperoleh oleh Kementerian Kesihatan, terdapat lebihan bayaran RM0.54 juta kepada kontraktor (Systematic Conglomerate) dalam tuntutan untuk kekosongan/ketidakhadiran ahli-ahli pasukan projek HIS. Keadaan ini disebabkan kurangnya pemantauan oleh Kementerian. Masalah yang sama juga menyebabkan anggaran perbezaan sehingga RM23.95 juta di antara bayaran tuntutan yang dibuat kepada Kementerian dan bayaran sebenar yang ditanggung oleh kontraktor. Tambahan lagi, perkakasan yang tidak memerlukan penyelenggaraan dimasukkan dalam senarai penyelenggaraan perkakasan dan ini menyebabkan kenaikan kos penyelenggaraan sebanyak RM1 juta.⁶⁹

Perkara yang sama berlaku di mana jika Kementerian Pertahanan telah memantau proses pembinaan kuarters kediaman untuk pegawai yang berkahwin (*Kajian kes 2*) dan memeriksa produk akhir oleh Syarikat USL mengikut prosedur-prosedur perolehan, Kementerian Pertahanan sepatutnya menolak kuarters kediaman yang berkualiti teruk sepertimana yang dicadangkan oleh Ketua Audit Negara.⁷⁰

Langkah-langkah segera yang perlu diambil:

- (a) Jururunding perlu diambil untuk bekerja untuk memantau, mengurus dan menilai projek-projek bila perlu.
- (b) Laporan prestasi penjual/kontraktor untuk setiap perolehan awam perlu disimpan dalam pangkalan data yang boleh diakses oleh semua agensi kerajaan untuk rujukan dalam pengurusan perolehan.

4.1.8 Kekurangan tindakan disiplin dan tindakan undang-undang berkenaan ketidakpatuhan

Terdapat banyak kes ketidakpatuhan dengan polisi dan peraturan perolehan oleh agensi perolehan dan pegawai kerajaan agensi perolehan tersebut. Walaubagaimanapun, tindakan disiplin terhadap agensi perolehan dan pegawai berkenaan yang melakukan ketidakpatuhan jarang diambil, apatah lagi pendakwaan atas sebab penyalahgunaan kuasa, pecah amanah dan rasuah.

Sebagai contoh, dalam kes pembinaan kuarters kediaman untuk pegawai Kementerian Pertahanan yang berkualiti rendah, kontraktor Syarikat USL didenda RM87.12 juta kerana kelewatan. Walaubagaimanapun, bayaran tersebut dikecualikan oleh Kementerian Kewangan berikutan permohonan yang dibuat oleh Kementerian Pertahanan. Ketua Audit Negara mengkritik keputusan tersebut, kerana

⁶⁹ ‘Printer maintenance is 72 times purchase price’, Malaysiakini, 16 Oct 2012,
<http://www.malaysiakini.com/news/211826>; dan muka surat 67-68, Synopsis of Auditor General’s Report for the Year 2011 on the Audit of the Federal Government’s Financial Statement, Financial Management and Activities of the Federal Ministries/Departments and the Management of Government Companies,
[https://www.audit.gov.my/docs/B1/LKAN2011/Federal/LKAN%202011%20-%20Synopsis%20\(ENGLISH\).pdf](https://www.audit.gov.my/docs/B1/LKAN2011/Federal/LKAN%202011%20-%20Synopsis%20(ENGLISH).pdf)

⁷⁰ Aidila Razak, ‘Defence Ministry pays RM3.2bil for shoddy quarters’, Malaysiakini, 15 Oct 2012,
<https://www.malaysiakini.com/news/211730#ixzz4llrTDBya>

pengecualian bayaran denda tersebut menyebabkan kerugian dan melemahkan kepentingan kerajaan. Ketua Audit Negara juga mensyorkan agar Kementerian Pertahanan menyenarai hitam Syarikat USL.

Syarikat USL sepatutnya telah lama disenarai hitam. Mereka telah didapati bertanggungjawab dalam pembinaan kuarters kediaman angkatan tentera Subang yang berkualiti rendah, yang disiapkan pada tahun 2006. Perabot yang disediakan juga berkualiti rendah. Bingkai katil, kerusi dan meja yang dibina “mudah pecah, berkualiti rendah, papan yang nipis”, sementara beberapa perabot ini tidak dapat dimuatkan dalam bilik-bilik kerana ia tidak memenuhi spesifikasi. Walaupun begini, Kementerian Pertahanan telah mengeluarkan Sijil Siap Memperbaiki Kecacatan (CMGD) dalam bulan Februari 2009 untuk menyatakan bahawa pembaikan telah disempurnakan.

Dalam kes projek naik taraf Hospital Sultanah Nora Ismail, Ketua Audit Negara mensyorkan kontraktor Sejagat Bakti didenda dengan Gantirugi Tetap (LAD) berjumlah RM13.34 juta, walaupun Sijil Siap Praktikal (CPC) dikeluarkan walaupun projek tersebut tidak siap dan mempunyai banyak masalah dan ketidakpatuhan. LAD tersebut akhirnya dikenakan oleh Kementerian Kerja Raya selepas permohonan lanjutan masa kedua yang dibuat oleh kontraktor ditolak oleh Kementerian Kerja Raya. Walaubagaimanapun, Kementerian Kewangan telah meluluskan pengecualian LAD untuk Sejagat bakti pada 3 Julai 2015.⁷¹

Pada tahun 2013, Kementerian Dalam Negeri didapati telah membayar untuk perabot untuk kem batalion Polis Diraja Malaysia berjumlah lebih daripada RM750,000 walaupun perabot yang dibeli belum lagi dibekalkan dan bayaran dibuat berdasarkan dokumen yang dipalsukan. Ia juga dilaporkan bahawa pembida-pembida tempatan tidak dijemput untuk mengemukakan sebut harga dan perolehan tersebut tidak dibuat melalui Kontrak Pusat & Sistem Panel. Ketua Audit Negara mensyorkan Kementerian untuk mengambil tindakan disiplin atau bayaran tambahan dikenakan terhadap mereka yang bertanggungjawab dalam membuat bayaran yang tidak sepatutnya.⁷²

Dalam kes projek penyelenggaraan sistem maklumat hospital (HIS) yang diperoleh oleh Kementerian Kesihatan, kerajaan hanya membuat keputusan untuk tidak meneruskan lanjutan kontrak Systematic Conglomerate untuk tiga tahun lagi pada bulan Julai 2012 setelah kes tersebut menerima perhatian media dan awam kerana terdapat banyak ketidakpatuhan yang jelas dan bertentangan dengan polisi perolehan kerajaan.

⁷¹ Lihat “AG Report: Take action over problematic RM200.7 million hospital upgrading project”, <http://www.thesundaily.my/news/1618727/>

⁷² Muka surat 45-47, Auditor General Report 2014 – Activities of the Federal Ministries/Departments and Management of the Government Companies, Series 1, <https://www.audit.gov.my/images/pdf/LKAN2014/Siri1/Persekutuan/LKAN2014%20siri%201%20-%20Synopsis.pdf>.

Masalah ini bertambah teruk di negeri Pulau Pinang dan Selangor kerana kedua-dua kerajaan negeri tidak mempunyai kuasa penuh dalam pengambilan pegawai awam kerana ia adalah di bawah bidangkuasa kerajaan persekutuan. Mengikut seorang akauntan di pihak berkuasa tempatan Selangor, tiada garis panduan yang khusus dan jelas bagaimana untuk mengelakkan atau menghukum pegawai kerajaan yang melakukan pecah amanah, salah laku dan kecuaian dalam perolehan.⁷³

Langkah-langkah segera yang perlu diambil:

- (a) Tindakan disiplin perlu diambil oleh ketua agensi atau pegawai pengawasan terhadap pegawai awam untuk ketidakpatuhan dalam polisi perolehan awam.
- (b) Dalam kes-kes yang lebih serius melibatkan rasuah dan sogokan, tindakan undang-undang jenayah perlu diambil terhadap pesalah.

4.2 KELEMAHAN-KELEMAHAN DALAM MEKANISME PENGAWASAN LUARAN

4.2.1 Kekurangan Mekanisme Pengawasan Luaran untuk Mencegah Rasuah, Kronisme dan Nepotisme

Sementara beberapa ketidakpatuhan polisi perolehan awam disebabkan oleh kecuaian atau pegawai perolehan awam yang tidak berpengalaman, kita tidak dapat menjelaskan kebocoran dan pembaziran yang amat teruk dalam perolehan awam Malaysia tanpa mengambil kira masalah rasuah, kronisme dan nepotisme dalam perolehan awam dan keurangnya tindakan disiplin dan pendakwaan terhadap mereka yang terlibat.

Terdapat beberapa bentuk rasuah, kronisme dan nepotisme dalam perolehan awam seperti di bawah:

- a. **Sogokan** adalah bayaran rahsia yang tidak sah yang dibuat sebagai balasan kepada pertolongan atau rasuah dan selalunya dikira dalam bentuk peratusan, perkongsian, potongan, komisyen atau balasan. Sogokan yang didakwa dalam skandal kapal selam Scorpene berjumlah RM500 juta adalah kes yang boleh dirujuk.
- b. **Penipuan bidaan** berlaku apabila pembida berpaktat di antara satu sama lain untuk memastikan jumlah bidaan ditetapkan terlebih dahulu. Manipulasi dengan sengaja ini dilakukan oleh ahli-ahli kumpulan pembida yang menghantar bidaan yang sama, tidak menggalakkan persaingan harga. Pembida-pembida yang berminat akan bersetuju terlebih dahulu dengan: siapa yang akan menghantar bidaan yang kompetitif, apa

⁷³ Muka surat 580, ‘Procurement Issues in Malaysia’, Wee Shu Hui, Radiah Othman, Normah Hj Omar, Rashidah Abdul Rahman and Nurul Husna Haron, https://www.academia.edu/3615326/Procurement_issues_in_Malaysia.

harganya, siapa yang akan menang bidaan dan bagaimana keuntungan boleh dikongsi di antara pembida-pembida tersebut. Kadangkala, proses ini melibatkan pegawai awam, yang bertanggungjawab dalam mengendalikan proses tender dan siapa yang ingin berpaktak dengan pembida-pembida dalam penipuan bidaan.

- c. **'Front' atau 'syarikat kosong'** boleh ditubuhkan oleh pegawai awam biasanya di bawah nama pasangan, saudara dekat, kawan atau menggunakan nama rekaan, dengan niat untuk melakukan penipuan. Selalunya syarikat kosong ini terbukti mempunyai nama yang dipalsukan dan alamat kotak pos atau surat-menyerat di mana pegawai awam tersebut mendapatkan hasil penipuan. Dengan menggunakan syarikat kosong, pegawai-pegawai awam yang korup tersebut boleh 'mengatur' proses tender dan meletakkan tekanan palsu ke atas pembida-pembida untuk memastikan syarikat mereka mendapat kontrak di mana mereka boleh mendapat keuntungan. Sekali lagi, kes yang boleh dirujuk adalah skandal kapal selam Scorpene di mana Perimekar Sdn. Bhd. diberikan kontrak. Perimekar Sdn. Bhd. dimiliki oleh KS Ombak Laut Sdn. Bhd. yang dimiliki oleh Razak Baginda yang merupakan pembantu Najib Razak. Konflik kepentingan jelas dalam kes ini.
- d. **Bayaran lebihan diberi kepada penjual yang sah** boleh berlaku apabila penjual yang tidak jujur melakukan: samada menghantar beberapa bil untuk kontrak berbeza atau arahan kerja untuk kerja yang disiapkan, atau mereka dengan sengaja menghantar bil palsu walaupun perbelanjaan ditanggung hanya sekali (maksudnya tiada perkhidmatan disediakan), atau mereka menghantar invoice pendua atau melambung. Pegawai awam yang korup boleh berpaktak dalam skim ini dan berkongsi keuntungan dengan mengeluarkan arahan kerja yang serupa di bawah kontrak yang berbeza dan menerima pelbagai bil.
- e. **Kenyataan fakta yang tidak benar** merujuk kepada pembida-pembida atau penjual-penjual yang menipu tentang kontrak terdahulu yang diberikan atau membesar-besarkan pengalaman terdahulu untuk mendapat kontrak daripada kerajaan. Dalam kes ini, pegawai awam yang korup bersubahat dengan pembida yang dipilih untuk membolehkan pembida tersebut mendapat kontrak di mana pembida tersebut tidak akan memenangi bidaan tersebut jika peraturan-peraturan tender tidak diubah untuk memberikan kelebihan kepadanya.⁷⁴

⁷⁴ Muka surat 9-10, 'The Malaysian Public Procurement's Prevalent System and its Weaknesses', Rohana Othman, Husein Zakaria, Norlaili Nordin, Zamzam Shahidan and Kamaruzaman Jusoff, *American Journal of Economics and Business Administration* 2(1), 2010.

Insiden-insiden di atas bukanlah sesuatu yang baru di Malaysia. Dalam satu kajian yang dibuat tentang perolehan awam pada tahun 2007 oleh seorang pensyarah UKM, dilaporkan bahawa pegawai perolehan awam di Pulau Pinang menyatakan bahawa beberapa pegawai di Jabatan Teknikal amat rapat dengan kontraktor dan hubungan ini boleh menjelaskan profesionalisme mereka apabila mereka ditanya tentang anggaran projek-projek akan datang. Anggaran yang penuh kontroversi ini kadangkala dibocorkan bila ia direkodkan oleh kakitangan berpangkat lebih rendah. Dalam satu lagi kes, seorang wakil dari sebuah kementerian menyatakan bahawa terdapat beberapa pegawai yang bekerja bersama-sama dengan kontraktor untuk mengemukakan lima sebut harga. Mereka mengatur untuk berkongsi keuntungan dengan samarata jika salah satu sebut harga tersebut dipilih. Keadaan ini boleh terjadi kerana ada pihak dalam yang akan membocorkan maklumat tentang penentuan harga yang patut disebut oleh kontraktor apabila mereka mengemukakan tender.⁷⁵

Pada 12 November 2013, bekas Penolong Pengarah Jabatan Perkhidmatan Komuniti Majlis Perbandaran Subang Jaya, Azhar Ahmad Faizal didapati bersalah dan dihukum 60 tahun penjara dan denda RM1,280,600 (atau 15 tahun penjara jika gagal membayar denda). Beliau didakwa di bawah seksyen 18 Akta SPRM 2009 dan seksyen 471 Kanun Keseksaan kerana membuat tuntutan palsu berkenaan pembekalan papan tanda dan tong sampah.⁷⁶

Walaupun SPRM sepatutnya bertindak sebagai mekanisme pengawasan luaran untuk melawan rasuah, kronisme dan nepotisme, ia bersalah kerana hanya bertindak dalam kes-kes kecil: ia menangkap pesalah kecil tetapi gagal mempertanggungjawabkan mereka yang lebih berkuasa dan berpengaruh. Keadaan ini jelas dalam kurangnya tindakan yang diambil terhadap bekas menteri pertahanan dan perdana menteri Najib Razak dalam skandal kapal selam Scorpene, 1MDB dan projek ECRL.

Kebebasan dan kecekapan mekanisme pengawasan luaran secara keseluruhan berkenaan anti rasuah terus dikompromi selepas pemecatan Peguam Negara Abdul Ghani Patail, peletakan jawatan ketua pesuruhjaya SPRM Abu Kassim Mohamed dan dua orang timbalannya Shukri Abdul dan Mustafar Ali, persaraan awal gabenor Bank Negara Zeti Akhtar Aziz, dan rombakan Jawatankuasa Parlimen Kira-Kira Wang Awam berikutan kes 1MDB pada tahun 2016.

⁷⁵ Muka surat 581, ‘Procurement Issues in Malaysia’, Wee Shu Hui, Radiah Othman, Normah Hj Omar, Rashidah Abdul Rahman and Nurul Husna Haron, https://www.academia.edu/3615326/Procurement_issues_in_Malaysia

⁷⁶ Muka surat 101, Laporan Tahunan 2013 Suruhanjaya Pencegah Rasuah Malaysia.

Satu-satunya institusi bebas yang masih tinggal adalah Jabatan Audit Negara. Walaubagaimanapun, mandat Ketua Audit Negara adalah untuk mengaudit akaun-akaun agensi kerajaan tetapi ia tidak mempunyai kuasa untuk mengambil tindakan terhadap pesalah yang melakukan pembaziran, kebocoran dan rasuah. Ia hanya boleh mengemukakan syor-syor kepada kerajaan yang mana kebanyakannya tidak dipedulikan oleh kerajaan. Sementara laporan Ketua Audit Negara amat penting dalam mendedahkan masalah sistem perolehan Malaysia, ia hanya dibuat selepas: insiden-insiden pembaziran, kebocoran dan rasuah telah berlaku dan tidak dapat diperbetulkan. Dalam kes 1MDB, laporan audit yang disediakan oleh Ketua Audit Negara juga diletakkan di bawah Akta Rahsia Rasmi dan tidak boleh diakses oleh orang awam.

Langkah-langkah segera yang perlu diambil:

- (a) Memberikan sumber secukupnya kepada Jabatan Audit Negara untuk meluaskan auditnya, merangkumi lebih banyak agensi kerajaan berkenaan kepatuhan polisi perolehan dengan lebih kerap dan meluas.

5. Rumusan dan Syor-Syor untuk Penambahbaikan

Regim perolehan Malaysia yang sedia ada agak menyeluruh tetapi mempunyai kelemahan-kelemahan.

Laporan ini menjelaskan keseluruhan proses amalan-amalan perolehan, daripada perancangan perolehan tahunan, kaedah-kaedah perolehan, penyusunan panggilan sebut harga dan tender, hingga pemilihan pembida-pembida dengan langkah-langkah yang agak baik untuk memastikan objektif nilai terbaik kepada wang dicapai. Walaubagaimanapun, regim perolehan ini akan lebih lengkap jika terdapat penggabungan langkah-langkah, proses-proses, kriteria dan senarai semak untuk pengawasan penghasilan barang dan perkhidmatan atau pembinaan bangunan dan pemeriksaan produk akhir yang lebih terperinci. Langkah-langkah ini perlu ditetapkan dalam Surat Pekeliling Perbendaharaan dan Arahan.

Walaupun sistem perolehan Malaysia bertambah baik dari segi memberi akses kepada data berkenaan perolehan awam dan menjadikan proses-proses lebih telus dengan pelaksanaan sistem e-perolehan, masih terdapat banyak ruang untuk penambahbaikan. Banyak lagi akses kepada maklumat dan data perlu diberikan agar semua pihak berkepentingan dalam perolehan awam dan orang awam dapat memastikan regim perolehan cekap dan bertanggungjawab.

Walaubagaimanapun, masalah terbesar yang dihadapi dalam regim perolehan Malaysia bukanlah bentuk sistem atau polisi perolehannya, tetapi pelaksanaan polisi oleh pegawai awam itu sendiri. Ketidakpatuhan dengan syarat-syarat yang ditetapkan, seperti perancangan sebaiknya dalam perolehan tahunan dan pembentukan spesifikasi, penggunaan tender terbuka untuk perolehan melebihi RM500,000, pemantauan kualiti hasil kerja atau proses pembinaan, pemeriksaan kepatuhan dengan spesifikasi produk akhir sebelum bayaran dibuat, mengambil tindakan disiplin terhadap penjual/kontraktor/pegawai awam yang melakukan ketidakpatuhan, dan sebagainya, adalah amat jelas dalam perolehan awam di Malaysia.

Tidak kira betapa baiknya polisi perolehan awam yang ada, ia tidak bermakna jika tiada pelaksanaan atau pemerhatian oleh pegawai awam. Keadaan ini menjadi lebih teruk kerana kegagalan di pihak Kementerian Kewangan yang membentuk sistem dan polisi perolehan dan diamanahkan untuk menguatkuasakannya. Mereka telah

gagal untuk memenuhi dan mematuhi peraturan-peraturan mereka sendiri. Ini mengakibatkan kegagalan dalam penguatkuasaan polisi perolehan oleh semua agensi kerajaan dan kekurangan tindakan disiplin terhadap ketidakpatuhan. Akibatnya, budaya rasuah, kronisme dan nepotisme berkembang tanpa halangan dalam sektor perolehan awam yang mana menyumbang kepada penyelewengan dana awam, pembaziran dan kebocoran yang besar.

Penambahbaikan sistem dan polisi perolehan Malaysia akan menjadi sia-sia jika persoalan penguatkuasaan tidak ditangani. Keadaan ini mendesak agar wujudnya mekanisme bebas dan kerjasama rapat dengan institusi lain seperti Jabatan Audit Negara, Suruhanjaya Pencegahan Rasuah Malaysia, dan Jabatan Peguam Negara untuk memastikan penguatkuasaan perolehan awam yang efektif.

MEKANISME KAWALAN DALAM

Syor 1: Menjalankan Penilaian Keperluan yang Sepatutnya, Analisis Kos dan Faedah dan Kaji Selidik Pasaran sebelum Memulakan Perolehan

Penilaian keperluan yang profesional dan bebas, analisis kos dan faedah dan kaji selidik pasaran perlu dijalankan sebelum sebarang keputusan perolehan dibuat. **Akses laporan tersebut perlu diberikan kepada awam untuk diawasi.**

Dalam kes perolehan pertahanan yang melibatkan maklumat sensitif berkenaan keselamatan negara dan tidak boleh dimaklumkan kepada awam, disyorkan agar satu **Jawatankuasa Pilihan Parlimen berkenaan Pertahanan** ditubuhkan untuk menyemak laporan berkenaan penilaian keperluan, analisis kos dan faedah dan kaji selidik pasaran yang dihantar oleh Kementerian Pertahanan.

Syor 2: Perancangan Perolehan Tahunan perlu Dijalankan oleh Semua Agensi Kerajaan

Semua agensi kerajaan di peringkat persekutuan, negeri dan tempatan perlu menjalankan perancangan perolehan dalam tahun akan datang sepertimana yang ditetapkan dalam Pekeliling Perbendaharaan TK2. Sementara senarai tersebut perlu memasukkan semua perolehan mengikut barang, perkhidmatan dan kerja raya, peruntukan belanjawan dan anggaran tarikh perolehan untuk dibincangkan oleh lembaga perolehan agensi sepertimana yang ditetapkan dalam Pekeliling Perbendaharaan TK2, sebagai tambahan, semua agensi kerajaan juga perlu memasukkan kaedah prosedur perolehan yang dipilih untuk setiap perolehan barang, perkhidmatan dan kerja raya, juga sebab pemilihan tersebut. Semua agensi kerajaan juga perlu membentuk spesifikasi sejelas mungkin untuk setiap perolehan barang, perkhidmatan dan kerja raya.

Syor 3: Merendahkan Ambang Perolehan Barang dan Perkhidmatan yang Menggunakan Kaedah Sebut Harga dari RM500,000 kepada RM200,000

Ambang untuk perolehan barang dan perkhidmatan yang menggunakan kaedah sebut harga perlu direndahkan dari RM500,000 kepada RM200,000 untuk mengurangkan risiko penyalahgunaan kaedah sebut harga ini. Semakan semula ini perlu dinyatakan dalam semua dokumen polisi perolehan, terutamanya dalam Surat Pekeliling Perbendaharaan dan Arahan.

Syor 4: Menjadikan Laman MYPROCUREMENT Portal Perolehan Sehenti untuk Semua Perolehan Awam oleh Kerajaan Persekutuan dan Agensi

Seperti di Korea Selatan, satu portal e-perolehan sehenti perlu dibuat untuk semua perolehan awam oleh kerajaan persekutuan dan agensi. Ini akan memudahkan semua pihak berkepentingan untuk mengikuti pengumuman notis-notis, pemberian kontrak dan sebarang perubahan undang-undang atau peraturan berkenaan perolehan awam oleh semua agensi kerajaan dan bukannya dengan mengikut portal agensi kerajaan yang terlalu banyak dan berbeza seperti yang sedia ada. Portal MYPROCUREMENT boleh dijadikan portal perolehan sehenti untuk kerajaan persekutuan.

Syor 5: Menubuhkan dan Menyemak Setiap Tahun Pangkalan Data Kontraktor dan Prestasi

Selain pangkalan data PKK dan CIDB, pangkalan data penjual juga perlu menyimpan laporan prestasi dalam projek perolehan awam. Penilaian prestasi penjual boleh dikemaskini dalam profail penjual dan kategori penjual baik dan tidak baik boleh dibuat. Pangkalan data ini mestilah boleh diakses oleh semua agensi kerajaan untuk membantu agensi perolehan awam dalam mengelak pembekal/kontraktor yang tidak baik berdasarkan prestasi lampau. Pangkalan data ini perlu dikemaskini dan diaudit setiap tahun.

Syor 6: Menyiarkan Bil Kuantiti, Spesifikasi dan Reka bentuk, Kaedah-Kaedah Prosedur Perolehan yang Digunakan dan Kriteria untuk Pemilihan untuk Semua Perolehan Awam

Agensi perolehan perlu menyiarkan bil kuantiti, spesifikasi dan reka bentuk, kaedah prosedur perolehan yang digunakan dan kriteria untuk pemilihan, terutamanya dalam perolehan kerja raya, ketika membuat pengumuman notis perolehan dalam surat khabar dan portal perolehan. Ini bukan sahaja membolehkan semua penjual yang berminat untuk melihat apa yang diperlukan untuk mengambil bahagian dalam bidaan, tetapi juga untuk memudahkan akses kepada maklumat untuk orang awam atau komuniti tempatan, yang bukan sahaja pihak berkepentingan tetapi juga

pembayar cukai dan benefisiari projek awam seperti jalan raya, jambatan, hospital dan sebagainya. Dengan adanya pengetahuan berkenaan projek tersebut, mereka boleh membantu kerajaan untuk memerangi rasuah, kronisme dan nepotisme dan memantau pelaksanaan projek perolehan awam.

Syor 7: Menyiarkan Keputusan Pemberian Kontrak dan Sebab untuk Pemilihan dan Penolakan

Keputusan pemberian kontrak dalam semua perolehan awam perlu dimaklumkan kepada awam di portal e-perolehan sehenti, lengkap dengan nama syarikat yang diberikan projek, harga, tarikh mula dan siap projek dan ciri-ciri dan sebab pemilihan pembida yang berjaya, juga sebab penolakan pembida lain.

Pada masa kini, agensi perolehan hanya diwajibkan untuk menyiarkan nama pembida yang berjaya, harga tawaran dan tarikh projek perlu disiapkan. Tiada penjelasan diberikan berkenaan keputusan walaupun ada minit yang diambil dalam mesyuarat jawatankuasa sebut harga atau lembaga tender, termasuk sebab kelulusan atau penolakan bidaan. Sementara ada kemungkinan minit tersebut tidak dapat dimaklumkan kepada awam, demi membina ketelusan dan keyakinan orang awam berkenaan keputusan yang dibuat oleh agensi perolehan, disyorkan agar maklumat tambahan berkenaan keputusan yang dibuat diberikan, seperti menyenaraikan 5 pembida teratas dengan kedudukan, mata yang mereka perolehi dalam kategori pertimbangan yang berbeza, dan penjelasan ringkas faktor utama mengapa pembida yang berjaya dipilih. Agensi perolehan juga boleh mempertimbangkan untuk menjelaskan kepada pembida yang gagal sebab kegagalan mereka supaya mereka boleh menambahbaik di masa hadapan sebagai rakan kerjasama agensi perolehan.

Syor 8: Menambahbaik Pemantauan yang Sedang Berjalan dan Pemeriksaan Produk Akhir dalam Surat Pekeliling dan Arahan

Surat Pekeliling Perbendaharaan dan Arahan yang sedia ada tidak mempunyai butir-butir yang cukup dan langkah-langkah konkret yang perlu diambil dalam memantau proses penghasilan barang, perkhidmatan atau proses pembinaan kerja raya. Juga tidak disebut tentang langkah-langkah untuk memeriksa produk akhir untuk memastikan kualiti dan spesifikasi dipenuhi sebelum penerimaan produk akhir. Oleh yang demikian, Surat Pekeliling Perbendaharaan dan Arahan perlu disemak semula untuk menggabungkan komponen pengawasan dan pemeriksaan prestasi penjual/kontraktor dalam menyempurnakan kerja mereka. Langkah-langkah ini perlu memasukkan pegawai yang ditugaskan untuk mengendalikan pengawasan dan pemeriksaan (dari permulaan pemberian kontrak sehingga penyempurnaan projek), pengawasan dan pemeriksaan yang kerap (termasuk laporan pengawasan tapak untuk perolehan kerja raya), dan membuat senarai semak terlebih dahulu, untuk memastikan semua aspek pengawasan dan

pemeriksaan dimasukkan untuk memastikan kualiti, kemajuan dan spesifikasi dipenuhi dan kemudiannya membuat satu senarai semak muktamad untuk pemeriksaan produk akhir sebelum menerima produk akhir dan membuat bayaran.

Syor 9: Menukar Ahli Lembaga Perolehan Agensi dengan Kerap

Rasuah, kronisme dan nepotisme terjadi apabila pegawai perolehan menduduki satu jawatan terlalu lama. Pegawai yang terlibat dalam proses perolehan perlu ditukar secara berkala dan diwajibkan untuk bercuti untuk satu tempoh untuk membolehkan pegawai lain untuk mengambil alih proses perolehan dan beliau perlu diletakkan di bawah pemeriksaan yang kerap. Proses pemeriksaan ini perlu memasukkan pengesahan dengan biro kredit dan berkenaan aset yang dipegang oleh pegawai tersebut dan ahli keluarganya untuk mengenal pasti harta yang tidak boleh dijelaskan.

Syor 10: Mewajibkan Pengisytiharan Aset oleh Pegawai Perolehan Awam

Pegawai awam, terutamanya menteri, pegawai berpangkat tinggi dan pegawai perolehan yang terlibat dalam proses perolehan awam perlu diwajibkan untuk mengisytiharkan aset setiap tahun kepada SPRM. Ini akan membolehkan SPRM untuk mengawas kebarangkalian penyalahgunaan kuasa, rasuah, kronisme dan nepotisme dalam perolehan awam oleh pegawai awam.

Syor 11: Menetapkan KPI dan Insentif untuk Pegawai Perolehan

Perlu ada Petunjuk Prestasi Utama (KPI) yang ditetapkan untuk pegawai awam yang terlibat dalam pengurusan perolehan awam, terutamanya dalam mengurangkan pembaziran, kebocoran, kelewatan menyiapkan projek dan rasuah. Prestasi mereka perlu dinilai setiap tahun dan insentif perlu diberi kepada mereka yang mencapai KPI, terutamanya dalam penjimatan kos perolehan awam. Ini boleh dinilai dengan banyak cara – contohnya, berdasarkan wang yang dijimatkan berbanding dengan pembelian terdahulu.

Syor 12: Mengukuhkan Mekanisme Audit Dalaman di Semua Agensi Kerajaan

Mekanisme audit dalaman berkenaan kepatuhan polisi perolehan perlu dibentuk dan dikukuhkan. Ini boleh dijalankan melalui unit audit dalaman di semua agensi kerajaan. Unit tersebut perlu diberi latihan dan panduan berkenaan audit pelaksanaan perolehan dan pencegahan rasuah, kronisme dan nepotisme dalam perolehan awam. Ia perlu menjalankan audit secara kerap dan pemeriksaan kepatuhan dengan polisi perolehan, termasuk pemeriksaan mengejut.

SISTEM PENGAWASAN LUARAN

Syor 13: Menubuhkan Pasukan Petugas Kerajaan untuk Menyemak Semula dan Memperbaharui Regim Perolehan

Satu pasukan petugas kerajaan perlu ditubuhkan untuk menyemak semula polisi perolehan sedia ada dan menyiasat kes-kes ketidakpatuhan dengan polisi perolehan yang jelas lagi nyata dengan tujuan mengemukakan syor-syor untuk memperbaharui regim perolehan sedia ada. Ahli-ahli pasukan petugas boleh terdiri daripada Ketua Audit Negara, Ketua Pesuruhjaya SPRM, Peguam Negara (atau wakil-wakil mereka), juga wakil-wakil dari sektor perniagaan dan masyarakat sivil. Pasukan petugas tersebut perlu mempunyai kuasa untuk mengakses maklumat perolehan dari mana-mana agensi kerajaan, menyoal mana-mana pegawai awam atau pihak berkepentingan dalam perolehan awam atau mengadakan siasatan awam. Laporan dan syor-syor pasukan petugas tersebut perlu dilaksanakan oleh kerajaan.

Syor 14: Mengukuhkan Peranan Jabatan Audit Negara dalam Perolehan Awam

Sebagai mekanisme audit luaran, Ketua Audit Negara perlu diberi kuasa untuk menjalankan audit luaran ke atas agensi kerajaan berkenaan kepatuhan mereka dengan polisi dan peraturan rasmi perolehan awam. Amalan audit ini perlu dijalankan dengan kerap dan sistematik untuk merangkumi sebanyak mungkin agensi kerajaan sepanjang tahun untuk mengenal pasti masalah sebelum ia menjadi lebih teruk. Dalam kes-kes pelanggaran yang serius, Jabatan Audit Negara boleh merujuk kes-kes tersebut kepada pihak polis atau SPRM untuk tindakan lanjut, termasuk tindakan disiplin atau pendakwaan jenayah.

Syok 15: Menubuhkan Pejabat Ombudsman sebagai Saluran Aduan Awam

Satu Pejabat Ombudsman perlu ditubuhkan sebagai mekanisme semak imbang luaran dan bebas untuk memastikan pelaksanaan polisi perolehan dan mencegah salah laku oleh pegawai awam, terutamanya mereka yang terlibat dalam pengurusan perolehan awam. Pejabat Ombudsman tersebut juga perlu bertindak sebagai saluran aduan awam, terutamanya untuk pembida-pembida yang merasakan bidaan mereka tidak dikendalikan dengan adil dan untuk orang awam yang mempunyai aduan berkenaan infrastruktur dan kemudahan awam yang berkualiti rendah yang diperoleh oleh agensi kerajaan. Pelantikan Ombudsman perlu dibuat dengan cara yang telus dan dengan penyertaan awam. Hanya individu yang mempunyai integriti yang tinggi dalam pentadbiran awam dan rekod yang terbukti dalam anti-rasuah patut dipilih dan dilantik ke dalam Ombudsman. Pejabat Ombudsman perlu mempunyai kuasa untuk menyiasat dan menjalankan siasatan awam dan juga pemeriksaan mengejut ke atas agensi kerajaan dan pegawai awam.

Ia perlu mempunyai kuasa untuk mendisiplin dan menghukum pegawai awam, termasuk melalui langkah-langkah seperti penurunan pangkat, denda, penggantungan, pemindahan, pemecatan dan sebagainya.

Rayuan perlu dibenarkan dibuat ke Pejabat Perolehan Awam oleh pembida-pembida yang gagal kerana ketidakpatuhan dengan polisi dan peraturan perolehan.

Syor 16: Menubuhkan Pejabat Ombudsman Khas berkenaan Perolehan Pertahanan

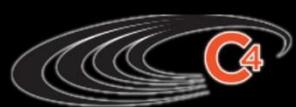
Memandangkan terdapat kerumitan dan kepentingan kerahsiaan dalam perolehan keselamatan negara dan sistem dan peralatan pertahanan, yang juga paling terdedah kepada penyalahgunaan kuasa dan rasuah, disyorkan agar satu *Pejabat Ombudsman berkenaan Perolehan Pertahanan* yang berasingan ditubuhkan, sepetimana yang dilakukan oleh Korea Selatan. Ahli-ahli pejabat Ombudsman ini mestilah terdiri daripada individu-individu yang mempunyai integriti dan pengalaman dalam lapangan berkaitan. Untuk mengelakkan konflik kepentingan, individu yang dilantik ke dalam pejabat Ombudsman atau ahli keluarganya tidak boleh bekerja untuk syarikat atau institut kajian pertahanan dua tahun sebelum pelantikan sebagai Ombudsman.

Syor 17: Menubuhkan Badan Berperlembagaan dan Bebas berkenaan Anti-Rasuah

Memandangkan banyak kes ketidakpatuhan dengan polisi perolehan berakar dari kegagalan Kementerian Kewangan, yang mana menterinya juga perdana menteri di bawah pentadbiran BN di bawah Najib Razak, untuk menunjukkan contoh yang baik dan untuk menguatkuaskan polisi perolehan, terdapat keperluan yang mendesak untuk menubuhkan satu badan anti-rasuah yang benar-benar bebas dalam bentuk Suruhanjaya Anti-Rasuah Bebas (IACC) dengan status berperlembagaan, sepetimana yang dicadangkan oleh Majlis Peguam Malaysia. IACC perlu mempunyai kuasa untuk menerima aduan awam dan menyiasat kes-kes besar perolehan yang melanggar polisi perolehan awam. Perlu wujud jaminan tempoh jawatan untuk ketua pesuruhjaya dan pesuruhjaya yang lain bagi memastikan mereka bertindak tanpa rasa takut dan pilih kasih. Mereka hanya boleh dibuang melalui proses tribunal. Sekurang-kurangnya 40% daripada pesuruhjaya IACC perlu terdiri daripada ahli masyarakat sivil yang mempunyai pengalaman berkaitan dalam kerja-kerja melawan rasuah. IACC akan mengawas SPRM, yang akan diberi nama baru iaitu Agensi Anti-Rasuah (ACA). IACC akan bertanggugjawab dalam pelantikan, kenaikan pangkat dan disiplin pegawai-pegawai ACA.⁷⁷

⁷⁷ Pejabat Ombudsman Korea Selatan mengenai Perolehan Pertahanan (Ombudsman Office on Defense Procurement) sebagai satu model adalah amalan terbaik di lapangan antarabangsa. Pejabat ini telah dipilih sebagai kes terbaik dalam bidang perolehan pertahanan di negara-negara OECD, kes terbaik dalam Persidangan Anti Korupsi Antarabangsa ke-13 yang diadakan di Greece pada tahun 2008, dan kes terbaik dalam Ulang Tahun ke-60 NATO yang diadakan di Amerika Syarikat pada tahun 2009.

Mukasurat kosong

THE CENTER TO COMBAT
CORRUPTION AND CRONYISM